

Resolusjonsforslag
Høyres landsmøte

Innholdsfortegnelse

Arbeid og sosial	4
1. Oppdatert kunnskap hele livet – samfunnet trenger kompetanse	4
2. Kompetansereform for å få flere i arbeid og gi næringslivet tilgang på arbeidskraft	4
3. En ny arbeidslinje – flere unge i jobb.....	6
Energi og miljø	7
4. Forandre for å bevare klima og miljø med vett og forstand	7
5. Kraft for fremtidens næringer	7
6. Kraften skal frem!.....	8
7. Vi må bidra til «det grønne skiftet», sikre rimelig elektrisk kraft til alle i Norge og ikke bruke strøm fra land til å elektrifisere sokkelen.....	9
8. Kjernekraft	10
9. Mer handlekraft i energipolitikken	10
10. Kraft for fremtiden – energi til arbeid	12
11. Energinasjonen Norge	14
12. Kraft til å utvikle nord	17
13. Redd Oslofjorden!.....	19
Familie og kultur	20
14. Kunst og kultur for, med og av barn og unge – skapes i kulturskolen.....	20
Finans	21
15. Inntektsfradrag ved investering i oppstartsselskap (aksjeselskap) – skatteincentivordningen	21
16. Senk avgiftene på drivstoff nå!	22
Helse og omsorg	22
17. Tid for eldre – en holdningsendring er nødvendig.....	22
18. Eldre som ressurs for dagens og morgendagens samfunn!.....	24
19. Vi må satse på psykisk helse etter pandemien	25
20. Mer kunnskap og tidlig innsats for sårbare unge.....	26
21. Vi forventer at regjeringen følger opp Solberg-regjeringens tiltak for å fremme god psykisk helse og inkludering i samfunnet.....	27
22. Helsetilbud i kommunene	28
23. Fastlegeordningen	29
24. Høyre vil trygge fastlegeordningen.....	30
25. Eldre og ernæring	31
26. Likestilte reproduktive rettigheter.....	32

Justis.....	33
27. Rettshjelpsordningen	33
28. Oppreisningsordning for tapt barndom	34
29. Statlig organisering av brann og redningsvesen.	34
Kommunal og forvaltning	35
30. Et boligmarked for alle	35
31. Unge voksnes inntreden i boligmarkedet	37
32. Stadutvikling	37
33. Finnmark og Nord-Troms – en attraktiv region.....	38
34. Et fremtidsrettet lokalsamfunn og næringsliv	39
35. Legg ned fylkeskommunene!.....	40
Næring	41
36. Høyre legger til rette for gründere innenfor helse og omsorg!.....	41
37. Arbeidsplasser i fiskemelindustrien og på industritrålerne trues	42
38. Ein meir målretta politikk for verfta	42
39. Ikke svekk lokalt eierskap i fiskeri og havbruk.....	43
Transport og kommunikasjon	44
40. Fylkesveiene må fornyes og forbedres.....	44
41. Framtidas transport.....	45
Utdanning og forskning	47
42. Ett relevant og tilgjengelig utdanningsløp for alle	47
43. Øke stipend til videregående elever som er borteboere.....	49
44. En ny politikk for friskoler – Ja til et mangfoldig og utviklende skoletilbud!	49
45. Økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager.....	50
Utenriks og forsvar.....	50
46. Norge må ruste opp Forsvaret.....	50
47. Sikkerhet gjennom samarbeid, og fred gjennom styrke	52
48. Krigen i Ukraina har endret verden. Det har konsekvenser for Norge.	53
49. Støtte til Ukraina, styrket forsvar og tettere samarbeid med EU og NATO	55
Uttalelser	56
50. Utenriks og forsvar.....	56

Resolusjoner

Arbeid og sosial

1. Oppdatert kunnskap hele livet – samfunnet trenger kompetanse

Høyre har en usedvanlig sterk politikk for utdanning for barn og unge frem til de har avsluttet utdanning og er klar for det normale arbeidslivet.

Det må også utvikles en politikk for kompetanse og opplæring gjennom hele livsløpet. Dette blir stadig viktigere for at den enkelte skal kunne følge med i samfunns-utviklingen, og kravene til å være faglig oppdatert på de fleste områder bare blir høyere og høyere.

I yrkesaktiv alder blir naturligvis mye av den nødvendige oppdateringen gjennomført i og på arbeidsplassen. Det er imidlertid i dag stor mangel på tilbud om nødvendig oppdatering som kan gjennomføres for en som står utenfor yrkeslivet eller er delvis yrkesaktiv/pensjonist.

Det er ønskelig at flere står i arbeid lenger. Tiltak som stimulerer til dette er mangelfulle. Det er derfor hensiktsmessig at det offentlige i samarbeid med bransjen og frivillige organisasjoner kan bidra til gode tilbud for å unngå at senioren i befolkningen blir fullstendig akterutseilt når det gjelder oppdatert kunnskap. Dette er nødvendig for å leve et aktivt liv og delta i yrkeslivet så lenge som mulig. Å lære noe nytt bidrar til økt livskvalitet og trivsel som fører til at en holder seg frisk lenger. Det tjener den enkelte på, og det lønner seg for samfunnet.

Senior Høyres Landsforbund

2. Kompetansereform for å få flere i arbeid og gi næringslivet tilgang på arbeidskraft

Flere hundre tusen nordmenn står utenfor arbeidsmarkedet. Samtidig skriker både næringsliv og offentlig sektor etter kompetent arbeidskraft. Dette er et problem for Norge, men også en stor mulighet.

Ifølge SSB vil det frem mot 2035 mangle nesten 100 000 fagarbeidere om det ikke tas kraftige grep. Mange bedrifter melder om mangel på kompetent arbeidskraft. En årsak kan være at det ikke er godt nok samsvar mellom arbeidslivets behov og fylkeskommunenes utdanningstilbud.

For at flere skal bli fagarbeidere må det være nok lærlingeplasser som samsvarer med arbeidslivets behov. Mange næringer er gode til å stille med lærlingeplasser. I bedrifter som arbeider med matfag er det for eksempel to til tre ganger så mange lærlingeplasser som det er elever i videregående skole. Det offentlige svikter imidlertid. Innen helsesektoren er det langt færre lærlingeplasser enn elever.

Det er mange årsaker til at så mange står utenfor arbeidsmarkedet, for eksempel funksjonsnedsettelse og helseutfordringer, men aller viktigst er kompetansegapet. De som står uten jobb mangler den kompetansen som arbeidslivet krever. Arbeidsplassene stiller høyere krav til kompetanse i dag enn tidligere og det skjer raskere endringer i kompetansebehovet.

Solberg-regjeringen førte en offensiv skolepolitikk som har bidratt til at 80 % av alle elever nå fullfører videregående skole. Det er 8 prosentpoeng flere enn da Høyre overtok regjeringmakten i 2013. Slik får elevene et godt grunnlag for å få jobb og inntekt. Dette er imidlertid ikke nok. Høyre har som mål at 90 %

av elevene skal fullføre videregående skole. Dessverre reverserer AP/SP-regjeringen flere av tiltakene som har gitt de gode resultatene. Lærerspesialistene forsvinner, kravene til opptak ved lærerstudiene svekkes og fraværsgrensen står i fare.

Like viktig er det at svært mange voksne mangler riktig kunnskap og kompetanse. Det kan skyldes manglende utdanning, at utdanningen har blitt utdatert eller at behovene og kravene fra arbeidsmarkedet er blitt endret. Ikke minst er det mange flyktninger og andre innvandrere som mangler nødvendig utdanning. Ifølge NOU 2018.13 er fire av ti voksne som ikke har fullført videregående, uten arbeid.

Høyre mener at rådgivningstjenesten bør forbedres, særlig i ungdomsskolen. Solberg-regjeringen la til rette for opprettelsen av en egen masterutdanning i karriereveiledning for å forbedre kvaliteten på rådgivningstjenesten i skolen. En god rådgivningstjeneste er viktig for at alle elever skal kunne ta gode valg. Rådgiverne i ungdomsskolen må kontinuerlig være oppdatert på behovet næringslivet har. Høyre mener at det må legges opp en omforent plan for å gi oppdatert informasjon til ungdomsskoleelever som skal velge linje.

Høyre vil:

- Gjennomføre en kompetansereform for voksne.
- De videregående skolene må styrke tilbud til voksne. Dette tilbudet må være fleksibelt og skreddersys de voksne elevenes situasjon og behov, for eksempel slik at elevene kan starte opplæringsløpet når det passer for dem. Dette vil gi et bedre elevgrunnlag for videregående skoler i distriktene. Man kan se på muligheten til å utnytte ledig kapasitet på ettermiddag og kveld.
- Utvikle et nasjonalt tilbud om teoriundervisning i fellesfagene på sommeren eller på nett, kombinert med samlinger.
- Forsøke nasjonale, desentraliserte kompetansesentre for yrkesfag som har få voksne elever, leverer til små bransjer eller er for små til å tilbys i eksisterende skolestruktur.
- Videregående skoler må i større grad spesialiseres som profilskoler med sterke fagmiljø tilpasset behovene i det lokale arbeidsmarkedet.
- Legge til rette for at fylkeskommunene tar i bruk digitale løsninger for å opprettholde og tilby flere små fag i distriktene.
- Behovene i arbeidsmarkedet må i større grad styre dimensjoneringen av fagtilbudet.
- Høyere yrkesfaglig utdanning (Fagskolene) må i større grad rette sitt tilbud mot voksne elever.
- Universitetene må styrke sine etterutdanningstilbud, og legge til rette for at en større del av elevmassen er voksne.
- Et bedre utdanningstilbud for voksne elever og studenter blir en del av universitets-skole-samarbeidet. Det bør tilrettelegges særlig for grupper som innvandrere og mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Finansieringssystemet for hele utdanningssektoren, fra videregående til høyere utdanning, og for studentene må tilpasses behovet for utdanning av voksne, med blant annet større mulighet for tilleggslån fra Lånekassen.
- Skreddersydde, kortere opplæringstilbud som kan føre til jobb, uten at studenten må gå gjennom et fullt utdanningsløp, må tilbys. Dette er det lagt opp til i den nye integreringsloven fra Solberg-regjeringen.

For å få flere i arbeid og sikre arbeidslivet nok kompetent arbeidskraft vil Høyre:

- Oppfordre flere offentlige og private arbeidsgivere til å bli med på inkluderingsdugnaden som ble igangsatt av Høyre-regjeringen, slik at flere med «hull i cv'n» kommer i jobb.
- Stimulere til at innkjøpsmakten til offentlige og private aktører brukes aktivt for å oppnå sosial bærekraft. I tillegg til pris og kvalitet bør kriterier som vektlegger aldersmangfold, etnisk mangfold, kjønnsbalanse, muligheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne, hvordan man jobber med lærlinger og praksisplasser og for eksempel pro bono arbeid inngå.
- Legge til rette for sosiale entreprenører ved hjelp av gode rammebetingelser og at myndighetene kjøper tjenester fra disse for å stimulere til innovasjon.
- Legge til rette for at arbeidslivet stiller med læreplasser, blant annet gjennom å stille krav i offentlige anskaffelser og økning av lærlingtilskuddet.
- Sikre at fylkeskommunene og partene i arbeidslivet samarbeider tettere om videreutvikling av etter- og videreutdanningstilbud i videregående opplæring.
- Etablere/forbedre samarbeidet mellom rådgivningstjenesten og næringslivet.

Skal vi omstille samfunnet slik at vi har noe å leve av etter oljealderen må flere omskoleres slik at de kan utføre fremtidens jobber. Næringslivet og offentlig sektor må sikres nok fagarbeidere. Derfor må sosial og økonomisk bærekraft ivaretas på samme måte som grønn bærekraften.

Arbeid er den enkeltfaktoren som kan bidra mest til redusert fattigdom og mindre forskjeller. Arbeid har også en egenverdi som kan bidra til bedre psykisk helse, følelse av å være inkludert og å kunne bidra. Færre arbeidstakere må ta seg av flere utenfor arbeidslivet hvis vi ikke lykkes bedre med å få flere i jobb.

Trøndelag Høyre

3. En ny arbeidslinje – flere unge i jobb

Å ha en jobb å gå til er viktig for den enkelte. Det gir tilhørighet, samhold og større livsglede. For storsamfunnet er det også nødvendig at alle bidrar med det de har muligheten til.

Blant befolkningen var 10,6% uføretrygdede i 2020. Blant unge under 24 og 34 er tallene 1,8% og 3,8%. Samtidig er 11,2% unge under 30 utenfor arbeid, utdanning og arbeidsrettede tiltak. Årsakene til frafallet er sammensatt, men psykiske helseplager er en av hovedårsakene for hvorfor flere ikke kan stå i jobb. Noe av økningen blant unge uføre skyldes medisinske fremskritt, fordi det er flere som overlever sykdommer man tidligere døde av.

En del av økningen kan likevel tilskrives mer «ordinære» psykiske helseplager som kan behandles. For flere av gruppene er nettopp aktivitet og arbeid den beste behandlingen. Høyres mål må derfor være å ha de riktige incentivene og regelverkene for å få flere ut i jobb, samtidig som man ikke fratrar tryggheten til de som ikke har mulighet til å jobbe.

Endring i AAP

Da Høyre satt i regjering endret vi på AAP-ordningen. Ordningen er ment som en overgangsstønad, og skal sikre at ingen faller mellom to ordninger. Endringen kan ha vært riktig, og var godt begrunnet.

Den rokker likevel ikke ved det grunnleggende problemet. Det er vanskelig å ha tydelig incentiver og en hard arbeidslinje på den ene siden, samtidig som man skal ivareta tryggheten til de som faller utenfor på

den andre. AAP er i dag tidsbegrenset, samtidig som enkelte med reelle diagnoser og sykdommer overstiger denne grensen fordi det tar lang tid å fastsette en diagnose. AAP-ordningen bør derfor endres.

Høyre vil:

- Innføre et pakkeforløp for unge i NAV-systemet.
- Utvide bruken av individuell jobbstøtte med mål om å få flere inn i arbeidslivet.

Uføretrygd – Tidsbegrensning

Hvis man er varig syk, skal man ha uføretrygd. Sikkerhetsnettet skal sørge for deres trygghet. Likevel kan det være flere med psykiske helseplager som periodevis ikke har arbeidsevne, som med riktig oppfølging kan få dette senere. Da må vi gjøre det lettere å få prøve seg i arbeidslivet som uføretrygdet, uten at man fratar de uten mulighet for full arbeidsevne sin trygghet.

Uføretrygd bør derfor gjøres mer fleksibelt for flere grupper. Dette kan gjøres både ved gradering, og ved å heve inntektsgrensen. Samtidig bør trygden vurderes å tidsbegrenses for enkelte unge, samtidig som NAV får en oppfølgingsplikt. Målet er å gi de det gjelder tid og riktig verktøy til å bli friske, samtidig som NAV skal forsøke å tilby dem arbeid dersom de blir klare for det.

Høyre vil:

- Gjøre uføretrygd for unge mer fleksibelt.
- Tidsbegrense uføretrygd for unge, og innføre en oppfølgingsplikt for NAV.

Unge Høyres Landsforbund

Energi og miljø

4. Forandre for å bevare klima og miljø med vett og forstand

Klimaproblematikken er detaljert omhandlet i Høyres partiprogram 2021-25. Det er påfallende at olje- og gassindustrien på norsk sokkel ikke er nevnt direkte i partiprogrammet.

Klimaproblemene er vår tids største utfordring. Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050. Høyre vil ta markedet i bruk i miljøets tjeneste for å gjøre det lønnsomt å gjennomføre god klimapolitikk. For å utvikle ny teknologi og ny grønn industri, trengs det en robust nasjonaløkonomi.

Det er derfor viktig at olje- og gassindustrien får rammebetingelser i samsvar med en klimavennlig, bærekraftig og fremtidsrettet utvikling for produksjonen av olje og gass på norsk sokkel. Det økonomiske og teknologiske grunnlaget, som oljeindustrien har skapt og vil skape, er en forutsetning for det grønne skiftet.

Senior Høyres Landsforbund

5. Kraft for fremtidens næringer

Vinterens diskusjon om kraftpriser, kraftproduksjon og energiutveksling gjør marked viktig og bærekraftig politikk nødvendig.

Situasjonen betegnes av at enkeltstaters beslutninger, i kombinasjon med et sammentreff av ugunstige klimatiske forhold, skaper fullstendig ubalanse i markedet. Samtidig viser markedsmekanismene at de

delvis fungerer, men at behovet for kontroll og overnasjonale avtaler er nødvendig. Proteksjonisme er ikke svaret, men samarbeid, motarbeiding av monopoler og bruk av marked for å sikre energiøkonomisering. Norge som gassleverandør og en av Europas største vannkraftnasjoner, må ta en større rolle. Det forutsetter at vi har orden nasjonalt og sikrer industrien nok kraft til utvikling i tide. Vi må tilføre mer fornybar, eller klimanøytral, energi frem mot 2030, 2040 og 2050.

Forutsetninger for å få det til er:

- Bedrede skatteincentiver og pålegg til energiverkene om effektivisering og optimalisering.
- Korte ned uhensiktsmessige tids- og behandlingsløp i nett og kontrollsystem.
- Avvikle salget av opprinnelsesgarantier / grønne sertifikater slik at norsk industri ikke må bære miljøkostnaden for Europas energimiks.
- Sette i gang flere konsesjonsrunder for havvind og øke incentivbruken for å få raskere løp.
- Stille krav til oljeindustrien om tilføring av fornybar kraft på land i bytte mot elektrifisering av plattformer offshore. Vurdere alternativverdien av kraft til elektrifisering kontra landbasert bruk.
- Tilføre ressurser for å forsere nettutviklingen for industriklyngene, og også for å begrense anleggsbidragene der det kan gi utslag i dobbeltbetaling gjennom tariff og bidrag.
- Utjevne prisforskjellene mellom kraftsonene med økt kabling mellom nord og syd
- Bruke kraften fornuftig. Kost/nyttevurderinger kan vise alternativbruk.
- Ta diskusjonen om balansekraft i Norden. Herunder behovet for kjernekraft, også nasjonalt.

Vestfold og Telemark Høyre

6. Kraften skal frem!

Norge har et omfattende strømnnett som transporterer kraft fra produsenter til forbrukere, et strømnnett som vil bli presset når vi skal gjennom en omfattende elektrifiseringsprosess. Næringsliv, offentlig tjenesteytelse og husholdninger i Norge ser på sikker tilgang på strøm som en selvfølge. Så og si alle viktige samfunnsfunksjoner er avhengige av et velfungerende kraftsystem med pålitelig strømforsyning. I årene som kommer blir det derfor helt avgjørende å sikre raskere utbygging og mer effektiv bruk av strømnettet, slik at Norge kan elektrifiseres for å nå klimamålene. Samtidig vil elektrifisering og storstilt industriutbygging legge press på natur- og miljøverdier, og intensivere arealkonflikter. Det må derfor være et mål at mest mulig kraftkrevende industri samles langs eksisterende linjenett, og at regionale og statlige miljøkrav ikke kommer i veien for prosjekter med en positiv klimagevinst.

Produksjon av eksempelvis biogass, batterier, hydrogen, ammoniakk, samt elektrifisering av sokkelen og transportsektoren er avhengig av sikker strømforsyning. Med våre naturgitte forutsetninger, står Norge overfor en unik mulighet til å skape fremtidsrettede og grønne arbeidsplasser. Vi kan ikke la manglende infrastruktur sette en stopper for vårt neste industrieventyr, og det blir avgjørende å få til et storstilt taktskifte i utbygging og oppgradering av strømnettet!

Høyre vil:

- Forenkle og standardisere konsesjonsbehandlingen.
- Øke NVEs saksbehandlingskapasitet.
- Gi søknadsfritak for enkle utbygginger i eksisterende stasjoner.

- Sikre rammebetingelser som gjør at nettselskapene kan investere i forkant av samfunnsutvikling og industrietableringer.
- Utarbeide regler for en kørordning for forbruk som ikke regnes som «alminnelig forsyning», og vurdere om kommuner som regulerer større industriarealer, inngår avtaler om infrastrukturutbygging og etablerer støtteordninger for å tiltrekke seg relevant kompetanse, burde stille lengre frem i køen for utbygging av krafttilførsel.
- Utarbeide alternativer til dagens regler for utforming av anleggsbidrag.
- Lempe på statlige og regionale mål og krav for å sikre at nytt forbruk plasseres i størst mulig grad der det er ledig nettkapasitet.
- Gi berørte kommuner tilstrekkelig planleggings- og medvirkningskapasitet.
- Sikre at behandlingen av konsesjons- og ekspropriasjonssaker ikke krenker grunnleggende rettigheter.
- Legge til rette for etablering av mindre kraftverk i tilknytning til ny og eksisterende kraftkrevende industri.
- Ta høyde for fremtidig linjenett ved regulering og utforming av store samferdselsprosjekter, eksempelvis veier, slik at naturinngrep minimeres.
- Føre iland kraft fra havvind på steder med eksisterende eller planlagt kraftkrevende industri.

Agder Høyre

7. Vi må bidra til «det grønne skiftet», sikre rimelig elektrisk kraft til alle i Norge og ikke bruke strøm fra land til å elektrifisere sokkelen.

Norske husholdninger og næringsliv må fortsatt ha god tilgang på rimelig strøm fra grønn, miljøvennlig produksjon. Dette har historisk vært tilgjengelig i rikelige mengder fra vår unike, fornybare vannkraft. Høyre ønsker at dette fortsatt skal være tilfelle.

For å hindre kraftknapphet i år med lite nedbør må vi derfor få fortgang i utviklingen av sol og vindkraft og fortsette oppgradering og utbygging av vannkraften.

Å bruke strøm fra land på sokkelen fører til økt press på kraftressursene og høyere strømpriser og nettleie. I et globalt perspektiv har elektrifisering av norsk sokkel liten betydning for klimaet fordi olje- og gassvirksomheten i Nordsjøen ligger i kvotepliktig sektor i EU-ETS systemet. Om CO2 kvotene brukes i Nordsjøen eller andre steder har ingen betydning for det globale klimaet. Norge har heller ingen andre internasjonale forpliktelser her enn de som dekkes av Paris-avtalen, dvs. gjennom kvotesystemet.

Konflikten i Ukraina har medført sterkt økende priser på olje og gass og en mulig stor energiknapphet i Europa.

Derfor vil Høyre:

- Ikke bruke strøm fra land til å elektrifisere sokkelen.
- Legge til rette for rask utbygging av sol og vindkraft både på land og til havs i Norge.
- Oppgradere eldre vannkraftanlegg og planlegge utbygging av nye.
- Ikke bygge flere kraftkabler til utlandet inntil videre.

Oslo Senior Høyre

8. Kjernekraft

I høst skrev Statnett at kraftoverskuddet i Norge vil være borte innen fem år, og at Sør-Norge vil ha et kraftunderskudd. Dette skjer samtidig med at Tyskland og Storbritannia opplever det samme. Norden, Europa og resten av verden ser et økt behov for kraft, samtidig som vi ønsker å minske CO2-utslippene.

Om fremtidens nærings- og industriplaner skal kunne realiseres ser vi et stort behov for økt kraftproduksjon. Økt kraftproduksjon er også den langsiktige løsningen på strømkrisen.

Effektivitet og stabilitet

Pr. 2019 var det installert nesten tre ganger så mye sol- og vindkraft som kjernekraft. Likevel produserte kjernekraften vesentlig mer strøm. Det er rett og slett fordi sol- og vindkraftanleggene store deler av tiden ikke var i drift.

(I 2019 sto kjernekraft for 26,2% av strømproduksjonen i EU, mens sol- og vindkraft sto for henholdsvis 4,5% og 13%). Kilde: Eurostat.

Areal

FNs naturpanel mener at tap av natur er en like stor trussel som klimaendringene, ikke minst fordi biomangfold trenger uberørt natur. En av de største utfordringene til de fornybare energikildene er at de er svært arealkrevende.

Fosen Vind, Europas største landbaserte vindanlegg, har en planlagt årsproduksjon på 3,6 TWh. Fosen vind består av totalt 6 vindparker. Storheia vindpark, den største vindparken i porteføljen, skal ha en årlig produksjon på 1 TWh og et planområde på 37,9 kvadratkilometer.

Til sammenligning produserte kjernekraftverket Ringhals i Sverige 25,6 TWh i 2014. Dette kjernekraftverket har en størrelse på cirka 1,5 kvadratkilometer.

Oppsummering

I et samfunn der utslippene skal ned, samtidig som kraftteterspørselen øker, må vi ta stilling til de mulighetene vi har. Det er et faktum at kjernekraft er meget energitett, arealeffektivt og trygt. Kjernekraft ville hjulpet oss med en stabil produksjon av strøm, i motsetning til andre fornybare alternativer.

Det er også verdt å nevne at det i dag prøves ut kjernekraftverk med thorium som brensel, og at Norge er et av landene i verden med størst forekomster av dette grunnstoffet.

Høyre vil:

- utrede bruken av kjernekraft med sikte på å inkludere den i energimiksen.
- at Norge skal bidra aktivt med forskning på kjernekraft.
- sette i gang FoU-prosjekter med thorium som brensel.
- at Norge bør bli medlem av relevante forskningsfora og internasjonale organisasjoner innen kjernekraft.

Innlandet Høyre

9. Mer handlekraft i energipolitikken

Høyre krever at regjeringen viser mer handlekraft i energipolitikken for å sikre nok kraft til akseptable priser på kort og lang sikt.

Gjennom høsten og vinteren har Europa opplevd en kraftkrise. Høy etterspørsel og underskudd av kraft har ført til urimelig høye priser. Også Norge er i ulik grad rammet av denne kraftkrisen, mens regjeringen har handlet for lite og for sent. Denne handlekraftløsheten må ta slutt.

På kort sikt er det behov for å forsterke kompensasjonstiltakene slik at forbrukere, næringsliv, frivillighet og kommuner ikke rammes så sterkt som de gjør nå. Høye kraftpriser gir staten store ekstraordinære inntekter som kan brukes til dette.

Norge har anledning til å regulere eksporten av vannkraft når norsk forsyningssikkerhet er truet nasjonalt. Dette handlingsrommet forventer vi at regjeringen tar i bruk når det er nødvendig.

Samtidig vil Høyre peke på at Norge og norske forbrukere i nesten 30 år har hatt god nytte av et internasjonalt strømmarked. Det har gjort det mulig å ha god forsyningssikkerhet samtidig som prisene jevnt over har vært lave og vi har kunnet eksportere overskuddsstrøm når vi har hatt mye vann i kraftmagasinene.

Verden gjennomgår en stor energiomstilling og Europa er ledende i arbeidet. Det innebærer at vi i en overgangsperiode må forvente en viss ustabilitet i tilførsel når produksjon og forbruk skal avstemmes. Dette er en svært viktig prosess for å nå de ambisiøse klimamålene vi har satt oss. Samtidig representerer denne situasjonen en mulighet for Norge til å utvikle en større leverandørindustri for fornybar energi fra for eksempel havvind. Etter hvert som havvind blir billigere og konkurransedyktig kan vi også eksportere store mengder kraft. Med bruk av bare en prosent av norske havområder kan Norge doble sin kraftproduksjon.

Nå er imidlertid situasjonen endret. En kombinasjon av at tilgangen på gass fra Russland er begrenset, elektrifisering og nedleggelse av atomkraftverk i Europa, kaldt vær og lite vind i Europa og lite nedbør i Norge har skapt en stor kraftkrise som ikke minst rammer innbyggere med lave inntekter.

I flere regioner har tilgang på stabil og rimelig kraft bidratt til etablering av kraftkrevende industri. Dette har vært hjørnesteinsbedrifter som har bidratt til at det har det vokst opp en skog av underleverandører og knoppskyttinger. Høyre er opptatt av at alle regioner skal ha stor nok produksjon av fornybar energi til å sikre god forsyningssikkerhet, rimelige priser og nok energi til å utvikle ny næringsvirksomhet over hele landet. Ikke minst gjelder det nye grønne næringer som batteriproduksjon, datasenter og produksjon av hydrogen og ammoniakk.

En forutsetning for utvikling av ny næringsvirksomhet er også at vi har et kraftnett som forsyner alle deler av landet med kraft uten at nye etableringer belastes med store anleggsbidrag. Vi trenger derfor en plan som legger til rette for en kostnadseffektiv utbygging av kraftnettet til utvalgte områder for næringsutvikling over hele landet slik at næringslivet har forutsigbare rammebetingelser.

FN's klimapanel slår fast at kjernekraft må være en del av løsningen på klimautfordringene. Alt ligger til rette for utbygging av kjernekraft i Norge. Vi er et demokratisk stabilt, høyteknologisk samfunn med sterke forskningsmiljøer. Dette er suksesskriterier for trygg utbygging og drift av kjernekraftverk.

Ved å utvikle regenerativt beite i nedslagsområdene for vannkraftverk kan kraftproduksjonen økes med opptil 5 TWh samtidig som faren for flom reduseres. Regenerativt beite fører til at jorda absorberer og lagrer mye mer vann.

Høyre vil:

- Regjeringen må utarbeide en ordning som gir folk trygghet for at kraftprisene ikke ødelegger vanlige folks privatøkonomi i perioder med ekstreme priser. Et velfungerende marked for fastpris kan bidra til dette.
- Regjeringen må benytte det handlingsrommet vi har til å regulere eksporten av vannkraft når norsk forsyningssikkerheten er truet nasjonalt.
- Gi grønt lys for 26. konsesjonsrunde umiddelbart med sikte på at Norge kan gi sikker gassforsyning til Europa og satse på blå hydrogen og ammoniakk på sikt.
- Etablere produksjon av hydrogen, ammoniakk og E-fuel basert på overskuddskraft blant annet for å kunne lagre mer energi til bruk i perioder hvor lite nedbør eller vind gir oss underskudd på kraft.
- Regjeringen må rydde opp i saken med vindmøllene på Fosen som ifølge Høyesterett er bygd ulovlig. Samenes rettigheter må ivaretas, men rivning av vindmøllene vil skape en kraftkrise i regionen såfremt ikke vindmøllene erstattes av annen fornybar energi.
- Raskt utrede muligheten for etablering av havvind langs kysten.
- Landkraftprosjekter må ikke igangsettes før vi er sikret nok kraft på land til å dekke forbrukernes og næringslivets behov. En kombinasjon av havvind og landkraft kan være en løsning som gir raskere utbygging av havvind samtidig som oljesektoren elektrifiseres uten at det går ut over forsyningen på land.
- Norges forpliktelser om kutt i klimagassutslipp opprettholdes.
- Produksjonen av fornybar energi må økes. God tilgang på kraft kan gi Norge et fortrinn som kan brukes til etablering av flere arbeidsplasser.
- De gamle verneplanene gjennomgås for å vurdere om en skånsom utbygging i vernede vassdrag er mulig ved bruk av moderne teknologi samtidig som eksisterende kraftverk kan øke produksjonen.
- Pumping av vann opp i magasinene med overskuddskraft og flere turbiner på de eksisterende vannkraftanleggene kan motvirke svingningene i kraftproduksjonen som følge av lite vind eller nedbør.
- Stimulere til mer solenergi gjennom støtteordninger, offentlige innkjøp, og åpning for å dele produsert kraft fra bygninger med nabolaget rundt. Tiltak som stimulerer til energieffektivisering styrkes gjennom å gi ENOVA større rammer.
- Sette i gang FoU-prosjekter med thorium som brensel.
- Sentralnettet må utvikles og Statnett må snarest mulig fullføre planlagte kraftlinjer mellom regioner slik at sentralnettet blir knyttet sammen og tilgangen til kraft øker.

Trøndelag Høyre**10. Kraft for fremtiden – energi til arbeid**

Høyres mål er at Norge skal ha rikelig med ren kraft som sikrer husholdninger rimelige strømpriser, gjør det mulig å nå klimamålene og er et konkurransefortrinn for norsk industri og næringsliv i det grønne skiftet.

I 2050 skal Norge være et lavutslippssamfunn. Fossil energi i alle deler av samfunnet må erstattes med fornybar energi. Ren og rimelig energi skal være en motor for kraftforedlende virksomhet og nye grønne arbeidsplasser. Husholdningene skal ha rimelig strøm.

Dette forutsetter store investeringer i ny kraftproduksjon og oppgradering av strømmettene i Norge.

De siste månedene har vi opplevd ekstrempriser på strøm i Sør-Norge. Dette skyldes først og fremst skyhøye gasspriser i Europa. Krigen i Ukraina har den siste tiden skapt ytterligere usikkerhet og svært høye priser i energimarkedet, og flere land vil nå forsere utbyggingen av fornybar energi og diversifisere importen av fossil energi for å bli uavhengig av russisk gass.

De ekstreme strømprisene vi har sett i Sør-Norge de siste månedene har store konsekvenser for husholdningene, bedriftene og frivilligheten. Det er helt avgjørende at staten stiller opp med økonomisk støtte så lenge det er nødvendig, og at støtten også utvides til mindre bedrifter som har høye strømutgifter målt mot omsetning.

Norge har svært gode forutsetninger for å bidra til Europas energiomstilling. Norsk gass vil forbli viktig i mange år fremover, og det er avgjørende at vi fører en forutsigbar lete- og arealpolitikk for å opprettholde og eventuelt øke gasseksporten til Europa. Naturgass fra norsk sokkel kan etter hvert omdannes til utslippsfritt blått hydrogen. EUs utslippskrav til bruk av naturgass vil bli strammere, og arbeidet med å redusere utslippene på sokkelen gjennom elektrifisering og andre tiltak vil være en forutsetning for at norsk gass og blått hydrogen skal ha en fremtid i Europas energisystem på sikt.

Havvind på norsk sokkel kan også spille en helt vesentlig rolle i den europeiske energiomstillingen, og samtidig bidra til å dekke våre egne behov for ny kraftproduksjon. Norge har de beste vindressursene i Europa, og har store tilgjengelige arealer til havs der vi kan bygge ut vindparker. På et relativt lite område på 70 x 70 km kan det produseres like mye kraft fra havvind som Norges samlede vannkraftproduksjon. Dette arealet utgjør mindre enn 1 prosent av norsk sokkel.

En stor satsing på havvind vil gi betydelige industrielle ringvirkninger langs kysten vår. For å få volum på satsingen er det nødvendig å føre en forutsigbar og effektiv tildelingspolitikk, med rammevilkår som sikrer at utbyggingen blir lønnsom. Derfor må nye havvindprosjekter bygges ut med hybridkabler, og kablene må innrettes slik at de ikke får negative virkninger for det norske kraftmarkedet. Verdens største flytende havvindpark, Hywind Tampen, er nå under bygging, og vil være i drift i løpet av 2022, og den vil bidra positivt til teknologiutvikling og kostnadsreduksjoner når Utsira Nord skal bygges ut med flytende havvindmøller.

På kort sikt kan oppgradering av eksisterende vannkraftverk bidra til å øke kraftproduksjonen. Solberg-regjeringen endret skattesystemet for å legge til rette for dette. Det er også helt nødvendig å komme raskt i gang med konsesjonsbehandling av vindkraft på land. Dette er den raskeste og rimelig måten å øke kraftproduksjonen på, men det forutsetter god lokal forankring. Før behandlingen kan komme i gang, må plan- og bygningsloven endres. Regjeringen har varslet at lovendringen ikke kommer til Stortinget før våren 2023. Dette arbeidet må forseres.

Den mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. Arbeidet med energieffektivisering i industrien, næringslivet og husholdningene må fortsette, og alternative energikilder til strøm, som fjernvarme og geotermisk energi, må bli en viktigere del av energiforsyningen. Det er også et større potensial for å produsere kraft fra solenergi. Husholdningenes bidrag til Enova må tilbakeføres i sin helhet gjennom støtte til enøktiltak.

Det må investeres mer i kraftnettene de neste årene for å sikre effektiv og god utnyttelse av kraften i Norge. NVE er i dag en betydelig flaskehals i konsesjonsbehandlingen av både nytt nett, ny produksjon og

nytt forbruk, og det er helt vesentlig at saksbehandlingen effektiviseres. NVE må tilføres de nødvendige ressursene for å gjøre dette.

Kjernekraft utgjør en viktig del av energiforsyningen i mange land, og i en energiomstilling som vil tilføre mer variabel kraftproduksjon vil kjernekraft være viktig grunnlast i energisystemet. Frankrike har varslet at de vil bygge ut mer kjernekraft. Det norske vannkraftsystemet er særdeles godt egnet til å samspille med vindkraft, og vi har ikke det samme behovet for stabil grunnlast i vårt kraftsystem. Det foreligger i dag ikke teknologi for kjernekraft som er lønnsomt og raskt å bygge ut, eller som på annen måte kan konkurrere med vann- og vindkraft, der Norge har et komparativt fortrinn. I Finland er det 22 år siden det siste kjernekraftverket ble vedtatt bygget, og det er fremdeles ikke i ordinær drift. Kjernekraft er en viktig del av energiforsyningen i mange europeiske land, men er ikke en løsning for det norske kraftsystemet.

Høyre vil:

- At kraft skal være et konkurransefortrinn for Norge.
- Videreføre strømstøtte fra staten så lenge det er nødvendig, og sikre at også mindre bedrifter med høye strømutfgifter mål mot omsetning får hjelp.
- Føre en forutsigbar lete- og arealpolitikk som gjør det mulig må opprettholde og øke norsk gasseksport til Europa.
- Sikre bedre områdeløsning for eksport av gass fra Barentshavet
- Føre en offensiv og forutsigbar havvindpolitikk som bidrar til betydelig økt kraftproduksjon og industrielle ringvirkninger i Norge.
- Sette et mål om at det skal lyses ut 3 GW ny havvind hvert år fra 2025, og forsere arbeidet med å kartlegge nytt areal som er egnet for havvindutbygging.
- Forsere utbyggingen av fase to av havvindutbyggingen på Sørliche Nordsjø II, med hybridkabler.
- Få i gang konsesjonsbehandling av vindkraft på land så raskt som mulig, slik at kommuner som ønsker slik kraftproduksjon raskt kan komme i gang.
- Legge til rette for oppgradering av eksisterende vannkraftverk og vurdere skånsom utbygging av vernede vassdrag der dette ikke går på bekostning av verneverdiene. Flomutsatte vassdrag skal prioriteres.
- Sikre gode rammevilkår for utbygging av solkraft i Norge.
- Legge til rette for energieffektivisering i industrien, næringslivet og husholdningene.
- Bygge ut mer nett for å sikre effektiv og samfunnsnyttig kraftflyt i Norge.

Høyres energi- og miljøfraksjon på Stortinget

11. Energinasjonen Norge

Det moderne Norge ble bygd og industrialisert gjennom at vi klarte å ta i bruk elver og fossefall til kraftproduksjon. Vannkraft er fortsatt bærebjelken i det norske kraftsystemet, og vil være det i overskuelig framtid. Et overordnet mål for energipolitikken er å sikre høy verdiskaping gjennom effektiv og miljøvennlig forvaltning av energiressursene.

Stor tilgang på fornybar, utslippsfri og regulerbar kraft setter Norge i en unik posisjon i verden. Gjennom flere tiår har Norge bygget seg opp en stor og differensiert leverandørkjede innenfor olje og gass. Solide rammevilkår og et godt samspill mellom næringslivet og det offentlige har sørget for hele bransjen har fått utviklet seg, og Høyre støtter fremdeles trygge og solide rammevilkår for olje- og gassnæringen. I løpet av de neste tiårene skal også Norge utvikle sin posisjon innenfor de nye næringene, som havvind, hydrogen,

CCS og annen fornybar energi. Mens andre land har jobbet med å få fornybar energi inn på strømmettet siden 1990, har Norge allerede vært forsynt med et tilnærmet fossilfritt strømmett siden starten på 1900-tallet. De norske vannkraftressursene har gitt industriutvikling, verdiskaping, lys og varme i over 100 år, og vil også være hovedbjelken i det norske energisystemet de neste tiårene.

Fornybar energiproduksjon på land

Det er helt tydelig at Norge fortsatt har behov for at det produserer mer fornybar energi. Både vannkraft, vindkraft på land og til havs, samt desentralisert, småskala vil være viktige bidragsyttere. Samtidig skal dette behovet balanseres opp mot vern av natur. Norge er nå i en posisjon hvor både Statnetts og NVEs analyser peker på at vi går mot et kraftunderskudd i 2026. Det vil derfor være viktig at det produseres mer kraft i Norge, og at prosjekter med lavt fotavtrykk prioriteres.

Høyre vil:

- Støtte opp om politikk som i større grad muliggjør oppgraderinger og utvidelser av eksisterende vannkraftverk.
- At konsesjonsbehandlingen av vindkraft på land, der hvor det er lokal oppslutning, gjenopptas så fort som mulig.
- Styrke NVE og underliggende etater i OED for å få opp tempoet på behandling av konsesjonssaker.
- Utrede kjernekraft og thorium som en fremtidig energikilde inn i det grønne skifte.
- Tillate strømdeling mellom flere eiendommer, for å legge til rette for desentralisert småskala kraftproduksjon
- At både kommunene og fylkeskommunen aktivt bruker innkjøpsmakten sin til å fremme lokal fornybar kraftproduksjon, gjennom for eksempel innkjøp av solceller til kommunaleide tak
- Utnytte eksisterende strømmett på en bedre måte for å unngå unødvendig utbygging av nettkapasitet, blant annet gjennom å støtte løsninger som smartstyring og økt fleksibilitet

Petroleumsvirksomheten

Høyre mener Norge fortsatt skal være en produsent av olje og gass på norsk kontinentalsokkel. De norske oljeressursene har gitt industriutvikling, verdiskaping og store inntekter for landet i 50 år. Dette skal fortsatt sikre arbeidsplassene vi allerede har i kommunene, og bedriftenes videre utvikling.

Høyre vil:

- Sikre at petroleumsvirksomheten i Norge kommer industrien på land til gode, gjennom et sterkt fokus på at den fortsatte satsingen skal bidra til arbeidsplasser og eksportmuligheter for norsk industri.
- Støtte opp om politikk som i større grad muliggjør oppgraderinger og utvidelser av eksisterende og nye anlegg til kostnadseffektive og miljøvennlig utbygginger.
- Ha en ny gjennomgang av økonomi og lokale og globale miljøeffekter av elektrifisering av sokkelen. I denne sammenheng om en eventuell elektrifisering alternativt kan skje gjennom å bruke sokkelen som en spydspiss for nye teknologier innenfor havvind, bølge og/eller solenergi.

Havvind

Allerede i dag er bunnfast havvind utviklet på kommersielt grunnlag flere steder i Europa og verden, der deler av norsk industri og rederinæring deltar. For å utvikle norsk leverandørindustri videre er det essensielt at det bygges opp et betydelig norsk hjemmemarked for havvind. Særlig innen flytende havvind

er det store industrimuligheter for Norge. Både Statnett og NVEs analyser peker på et kraftunderskudd i 2030, og havvind vil være den eneste fornybarkilden som kan tilføre større mengder energiproduksjon inn i energimiksen til Norge i løpet av det neste tiåret. Mens land som Storbritannia, Skottland, Danmark og Tyskland legger til rette for storstilt energiproduksjon til havs, har det foreløpig stoppet opp i Norge. Solberg-regjeringen la opp til at de to åpnede arealene på Utsira Nord og Sørlege Nordsjø II skulle lyses ut henholdsvis årsskiftet 2021/2022 og første kvartal 2022. Prosessen har nå stoppet helt opp. Høyre mener det er særs viktig at regjeringen raskt kommer i gang igjen med den videre utviklingen av havvind i Norge.

Høyre vil:

- At det snarest lyses ut areal til havvindprosjekter i de to åpnede områdene på norsk sokkel.
- At arbeidet med å åpne flere nye områder for havvind øker i tempo, herunder bør det vurderes om flere deler av åpningsprosessen kan gjøres parallelt.
- Sikre at havvindsatsing i Norge kommer industrien på land til gode, gjennom et sterkt fokus på at satsingen skal bidra til arbeidsplasser og eksportmuligheter for norsk industri.
- Sørge for en effektivisering av konsesjonsprosessen: Kjøre flere prosesser parallelt i – blant annet kan konsesjonssøknad og MTA/Detaljplan sendes inn samtidig og behandles i parallell av departementet.
- At regjeringen snarest starter opp igjen Samarbeidsforum for havvind, et forum som ble initiert av Solberg-regjeringen for å skape god sameksistens og dialog for nye næringer.

Europeisk energipolitikk

Høyre mener Norge er tjent med å være en del av et nordisk og europeisk kraftmarked. Dette sikrer vår forsyningssikkerhet, bidrar til at vi selv unngår å bygge ut massivt mer fornybar energi med tilhørende naturinngrep, og sikrer vår offentlige eide vannkraft sin store verdi. Etter dereguleringen av kraftmarkedet på tidlig 90-tallet, har Norge hatt blant Europas laveste kraftpriser. Dette viser at energisystemet vårt fungerer, selv om vi akkurat nå befinner oss i en unntakstilstand med ekstremt høye strømpriser som følge av skyhøye gasspriser, CO2-priser og tørrår i fjor.

Samtidig er det utvilsomt at Europa, på sin vei mot nullutslipp innen 2050, ikke kan basere seg på utelukkende uregulerbar energi som vindkraft.

Kjernekraft har fungert som en stabil energikilde for Europa i flere tiår, og har få direkte utslipp. I takt med møtende utbygginger av mer uregulerbar kraft, er det feil prioritering å bygge ned ulike kjernekraftanlegg. Samtidig som Europa bygger opp fornybar energi, burde man verne om den regulerbare og faste energikilden som kjernekraft har vært – og fremdeles er i mange land.

FN's klimapanel slår fast at kjernekraft må være en del av løsningen på klimautfordringene. Alt ligger til rette for utbygging av kjernekraft i Norge. Vi er et demokratisk stabilt, høyteknologisk samfunn med sterke forskningsmiljøer. Dette er suksesskriterier for trygg utbygging og drift av kjernekraftverk. Norge er dessuten rikt på thorium – mye tyder på at dette grunnstoffet vil bli et anvendelig brensel i fremtidens reaktorer.

Høyre vil:

- Sikre at ren og rimelig kraft forblir et konkurransefortrinn for norsk industri også i fremtiden, gjennom et velfungerende kraftmarked og mer utbygging av ny energi i Norge.

- Sikre at norske husholdninger får støtte gjennom perioden med skyhøye strømpriser, ved at staten dekker en del av folks strømrregning og betaler tilbake de ekstraordinære høye inntektene den får.
- Støtte opp om energiomstillingen i Europa, men være tydelige på at kjernekraft også har en rolle å spille i den europeiske energimiksen.

Strømsstøtte til næringslivet

Høyre er bekymret for virkningene av de høye strømprisene for mindre bedrifter. Større industribedrifter har stort sett lange kraftkontrakter og påvirkes i liten grad av midlertidige svingninger i strømprisene, men vil miste konkurransekraft ved vedvarende høye strømpriser. Mange mindre bedrifter har ikke denne muligheten, og har i liten grad sikret seg mot den ekstreme situasjonen som har oppstått denne vinteren. For en del virksomheter utgjør strøm en liten del av kostnadene, og selv de kraftige økningene i strømprisene vi opplever nå har relativt liten betydning. For andre er strøm en avgjørende innsatsfaktor, og strømutgifter utgjør en betydelig del av kostnadsbasen.

Store variasjoner i hvordan bedriftene rammes, tilsier at det kan være klokt å opprette en søknadsbasert kompensasjonsordning for mindre bedrifter, der ordningen kan avgrenses basert på hvor stor andel av omsetningen strømutgiftene utgjør. Ordningen må også avgrenses til prisområdene i Sør-Norge, og til de kommunene som ikke selv har ekstraordinært høye inntekter som følge av eierskap til eller produksjon av kraft. En slik ordning kan administreres av kommunene gjennom en ekstraordinær utbetaling av skjønnsmidler via statsforvalterne.

Veksthusnæringen er en stor bransje, og for veksthusnæringen er CO₂ nødvendig for å få i gang fotosyntesen. For veksthusnæringen er situasjonen særlig krevende fordi elektrisk kraft utgjør en svært stor andel av de samlede kostnadene i denne næringen. Veksthusprodusentene har også en betydelig kostnadsvekst som følge av den sterke økningen i prisen på gass, og isolerte tiltak knyttet til strømpris vil ikke være treffende nok for en del produsenter.

Høyre vil:

- At det opprettes en søknadsbasert kommunal kompensasjonsordning for å bistå mindre bedrifter og frivillige lag og organisasjoner som nå sliter med høye strømpriser.
- Se på konkrete kompensasjonsordninger for høy gasspris rettet mot veksthusnæringen.
- Opprette en kommunal kompensasjonsordning gjennom perioden med skyhøye strømpriser for lag og organisasjoner som har strømutgifter til drift av anlegg.
- Se på konkrete kompensasjonsordninger til strømutgifter for bedrifter.

Rogaland Høyre

12. Kraft til å utvikle nord

Høyre mener at energi er en av de viktigste ressursene i Nord-Norge. I tillegg til behovet for mer kompetanse, kapital og arbeidskraft, er tilgang på nok og stabil kraft en forutsetning for at vi skal kunne utvikle den nordligste landsdelen. Vi mener derfor det må settes et større fokus på hvordan vi skal sikre nettopp dette i Nord-Norge i fremtiden.

Den siste tiden har høye strømpriser, spesielt i sør, skapt mye diskusjon og illustrert en del av sårbarheten i kraftsystemet. I nord har vi ikke opplevd de samme høye prisene. Den lave kraftprisen i nord er et konkurransefortrinn vi bør bruke til å skape ny utvikling og arbeidsplasser. Det vil være attraktivt når ny

industri skal etablere seg i Norge, som vi allerede har sett eksempler på i Rana med etableringen av batterifabrikken Freyr. Samt Aker Horizons sin industrisatsing i Narvik.

For å opprettholde fortrinnet med billig og miljøvennlig energi i fremtiden, er det behov for økt produksjon av kraft. Ønsket om å etablere nye arbeidsplasser, kombinert med behovet for mer fornybar kraft som følge av klimaendringene, gjør at også Nord-Norge må gripe mulighetene som ligger i økt produksjon. Høyre mener derfor at det må utarbeides en regional plan for energiutvikling i Nord-Norge. Målet må være å peke på behov for kraft, og muligheter innenfor produksjon av mer fornybar energi i Nord-Norge. Samtidig må en slik plan hensynta natur og miljø, og sikre en god arealbruk for at flere aktører og næringer skal kunne sameksistere.

Vindkraft har potensialet til å være en viktig bidragsyter i kraftmiksen. Høyre er opptatt av at de områdene det bygges ut vindkraft i skal kompenseres for naturinngrepene. Slik vi har gjort med vannkraften i Norge, bør også en større andel av inntektene fra vindkraftproduksjon tilfalle lokalt. Det vil sikre legitimitet og bidra til at flere lokalsamfunn vil finne det attraktivt å legge til rette for slik produksjon.

Verdens energibehov øker voldsomt. Den brutale krigen i Ukraina har ført til at EU-landene ønsker å bli uavhengige av russisk olje, kull og gass. Økt og akselerert overgang til ren og fornybar energi står på agendaen.

Norge er for øyeblikket selvforsynt på vannkraft, men vi må se på mulighetene de raske endringene i verdenssamfunnet gir. Vi kan ikke vente til vannkraften ikke strekker til. Vi må derfor snarest se på muligheten for å bygge ut kjernekraft i Norge. Å sikre grønn energi på norsk jord er ikke nok om vi skal nå FNs klimamål. Norge har det økonomiske handlingsrommet til å satse på energikilder som andre land ikke har midler til å bygge.

En helt sentral forutsetning for å utnytte kjernekraft i den nordligste landsdelen er utbygging av et bedre kraftnett. I denne sammenheng er en utbygging av ny 420kV linje mellom Skaidi og Varangerbotn helt avgjørende.

Også det regionale nettet har store utfordringer, og det vil være behov for oppgradering og nye linjer i regionen. Da må også Storting og regjering se på hvordan regelverk og virkemiddelapparat kan brukes for å sikre raskere behandling og bedre gjennomføring av oppgradering og nybygging av kraftnettet.

Høyre vil:

- Bidra til å beholde en lav kraftpris i nord gjennom økt produksjon av fornybar kraft
- Utarbeide en regional plan for kraft i Nord-Norge
- Være positiv til nye utbygginger av vindkraftanlegg i regionen, så lenge det sikrer lokale inntekter og verdiskapning
- At Statnett så raskt som mulig gjennomfører utbygging av ny 420kV linje mellom Skaidi og Varangerbotn i Øst-Finnmark
- Sikre at regelverk og virkemidler gjør det mulig å oppgradere det regionale kraftnettet til behovene i regionen
- At Regjeringen utreder flere mulige lokasjoner for bygging av kjernekraftverk
- At Norge aktivt skal bidra i teknologiutvikling og forskning innenfor fornybare energiformer og lagring av energi

- At Norges forskningsråd gis økte bevilgninger for å kunne stimulere forskning på kjernekraft

Troms og Finnmark Høyre

13. Redd Oslofjorden!

Oslofjorden er svært syk. Utslipp av miljøgifter, organisk materiale, næringsalter og marin forurensning fører til at økosystemet i fjorden er i ferd med å kollapse. Oslofjorden er et av områdene i Norge med høyest nivå av mikroplast. Menneskeskapt påvirkning i og ved fjorden fører til at torsk, tareskog, ålegras, blåskjell og hummer er i ferd med å forsvinne.

Forvalteransvaret gir oss en forpliktelse til å ta vare på naturen og etterlate den i bedre stand til våre etterkommere. 1,6 millioner nordmenn bor i de 32 kommunene som grenser til Oslofjorden. Høyre har et mål om en ren Oslofjord som er tilgjengelig for alle. Fjordens enorme verdi som rekreasjonsområde skal styrkes. Kommende generasjoner skal også kunne glede seg over et aktivt friluftsliv ved og på fjorden.

Høyre anerkjenner at mange mennesker har sin næringsvirksomhet knyttet til fjorden. Næringslivet må ikke ses på kun som et problem, men en del av løsningen for å redde fjorden. Næringslivet kan ta en lederrolle, sammen med det offentlige, i å utvikle samarbeidet rundt Oslofjorden, for Oslofjorden.

Jordbruket og avløp påvirker fjorden negativt, blant annet på grunn av avrenning av nitrogen og jordpartikler. Høyre mener at et forpliktende samarbeid mellom alle forvaltningsnivåer, næringen selv og Oslofjordrådet kan skape gode, varige løsninger. Arbeidet med å få på plass en forpliktende forskrift om miljøkrav i landbruket i Oslo og Viken må forseres.

Frivilligheten er også en viktig kraft for å redde fjorden. Det gjøres en heltmodig innsats fra lag, foreninger og folk i alle aldre. Det er viktig å styrke frivillighetens mulighet til å bidra i det viktige arbeidet, blant annet med å plukke søppel, fjerne uønskede arter som stillehavsøsters, dykke etter skrap, og fremme bevissthet hos innbyggerne.

Høyre vil:

- Stille krav om rensing av nitrogen og fosfor fra avløpsvann langs Oslofjorden, og arbeide for bedre nitrogen- og fosforrensning fra renseanleggene rundt Oslofjorden og utrede om staten bør bidra med en egen støtteordning for å bistå kommunene.
- At kommunene langs Oslofjorden gjennom Oslofjordrådet må forplikte seg til å samarbeide for å redusere de totale utslippene og forurensningene når det gjelder nitrogen, mikroplast og annet avfall.
- Redusere avrenning fra landbruket, blant annet ved å øke bevilgningene over jordbruksavtalen til regionalt miljøprogram og SMIL og stille krav om vannmiljøtiltak som forbud mot pløying om høsten, drenering av jordbruksjord, etablering av fangdammer, jordarbeidingsrutiner rundt nedløpskummer og grøfteutløp, samt beplantninger.
- Redusere overgjødning og avrenning fra landbruket, blant annet ved å revidere gjødselverforskriften og stramme inn på sprede-mengde for husdyrgjødsel.
- Rydde fjorden og strendene for plast og etterlatte fiskeredskaper i samarbeid med yrkesfiskerne, bedrifter som ligger langs fjorden og frivillige som vil bidra til en ren og levende Oslofjord. Vrakpanten for fritidsbåter utvides til båter av større størrelser også.
- Styrke insentivene i kommunene for storskala havrydding i Oslofjorden, og ha gode og avgiftsfrie innleveringsordninger for avfallet.

- Arbeide for at det skal etableres flere tømmestasjoner for båtseptik i samarbeid med private marinaer, båtforeninger og kommunene, og at det innføres forbud mot utslipp av kloakk fra fritidsbåter i Oslofjorden.
- Lage en helhetlig restaureringsstrategi for Oslofjorden.

Vestfold og Telemark Høyre

Viken Høyre

Oslo Høyre

Familie og kultur

14. Kunst og kultur for, med og av barn og unge – skapes i kulturskolen

Høyre vil gi alle barn- og unge muligheter for å skape og oppleve kunst og kultur. Avgjørende for å nå dette målet, er at sosiale barrierer reduseres og at kommunene bruker kulturskolen som det virkemidlet den er.

Med Stortingsmeldingen «Oppløve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge» presenterte regjeringen Solberg i mars 2021 for første gang barne- og ungdomskulturfeltet som et samlet politisk satsingsområde på nasjonalt nivå. Målet er å gi alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn, tilgang til kunst og kultur, sikre at kunst og kultur som blir skapt for og formidla til barn og unge, er av høy kvalitet og gi alle barn og unge mulighet for å oppleve og å skape kultur på egne premisser.

Jobben mange kulturskoler gjør med inkludering og integrering, viser hvordan kunst og kultur kan bidra til å skape tilhørighet, fellesskap, deltagelse og motvirke utenforskap. Kulturskolen er en viktig inkluderingsarena for alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn og funksjonsevne. Kulturskolen er en arena der barn og unge får muligheten til å bli kjent med seg selv, føle mestring, utforske ulike kulturuttrykk, utvikle sine kreative evner og møte lærere med stor kunnskap og kompetanse.

Kulturopplevelser er bra for læring på alle felt, også innenfor akademiske fag. Det er kjent at musikk kunnskap gir overføringsverdi i forståelse av faget matematikk. Kulturskolen bidrar til samhold og fellesskapsfølelse, opplevelse av mestring, trygghet og styrke. Gjennom kulturopplevelser trenes vi i å håndtere både tanker og følelser. Kultur gir mening, aktivisering, tilhørighet og samhold.

Kulturskolene er også en viktig samfunnsaktør, en rolle som fortsatt kan videreutvikles og som vi som samfunn kan dra langt større nytte av dersom vi ser kulturskolen i sammenheng med de øvrige kommunale tjenestene og institusjonene vi har. Kjerneområdet til kulturskolen er barn og unge i grunnskolen, i tråd med opplæringsloven. Kommunene eier SFO, skole og kulturskole. Det er sentralt at skoleeier ser på synergier og muligheter som ligger i samarbeid rundt disse. Skal kulturskolen oppnå sitt potensiale må kommunene jobbe strategisk med planer og ha et langsiktig perspektiv. Det bør være et mål for alle å utnytte kompetansen i kulturskolen slik at den kommer barnehagen, skolen og SFO til gode – men også det øvrige samfunnet.

Det er viktig at flere barn og unge får ta del i tilbudene kulturskolen har. Rundt 13% av elevene i grunnskolen har i de siste årene hatt en plass i kulturskolen. Barn og unge ønsker at kulturpolitikken legger til rette for å fjerne ventetida på kulturskolene og senke prisen for å delta. Det har lenge vært et mål at kulturskolen bør være tilgjengelig for alle som ønsker å delta. En av konklusjonene i kulturskolerapporten fra 2019 er likevel at kulturskolen ikke rekrutterer jevnt når det gjelder kjønn og sosioøkonomisk bakgrunn.

Det er viktig for barn og unge og det er viktig for samfunnet at alle barn som ønsker det får delta i kulturskolens aktiviteter, og familiers økonomi må ikke hindre barn og unges deltagelse. Det var en av grunnene til at regjeringen Solberg innførte fritidskortet.

Kulturskolen bør tenkes inn i SFO i alle kommuner. Regjeringen har satt av penger til 12 timer i uken, med gratis kjernetid i SFO, for alle førsteklassinger fra høsten 2022. SFO skal ifølge nye rammeplan fylles med et innhold der kunst og kultur er viktig. Ved å gi kulturskolene oppgaven med å fylle kjernetiden, bygges samarbeidet om kunst- og kulturfaglig opplæring og aktivitet i kommunene sterkere, og kommunene kan forvalte sin kompetanse på en bedre måte.

Høyre vil:

- at alle barn og unge, uavhengig av bakgrunn skal få oppleve og skape kunst og kultur på sine egne premisser
- at kunst og kultur som blir skapt for og formidlet til barn og unge skal være av høy kvalitet
- at ordningen med fritidskort skal innføres igjen, slik at barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter uavhengig av foreldrenes økonomi
- at kommunene lager handlingsplaner for hvordan barn- og unge skal sikres kunst- og kulturtilbud, av høy kvalitet i sin kommune
- se på muligheten for at kjernetiden i SFO skal fylles med kulturskoletilbud
- arbeide for en statlig søkbar pott med utviklingsmidler for kulturskolen, for å finansiere eksempelvis innhold i SFO

Kari-Anne Jønnes, Innlandet Høyre
Ingvill Dalseg, Trøndelag Høyre

Finans

15. Inntektsfradrag ved investering i oppstartselskap (aksjeselskap) – skatteinsentivordningen

Møre og Romsdal er en av Norges mest eksportrettede regioner. Målt i samlede eksportinntekter er Møre og Romsdal det fjerde største fylket i landet, men sett i forhold til befolkning og sysselsetting er fylket suverent størst. Møre og Romsdal har en gründer- og entreprenørskapskultur som er kjennetegnet av innovasjon og vilje til å ta risiko. Det sterke lokale eierskapet med mange familiebedrifter, fører til et næringsliv med omtanke for sin region, for sine ansatte og for langsiktighet i sin tankegang.

Innovasjon, nyskaping og entreprenørskap fører til etablering av mange oppstartselskaper som trenger tilgang på risikokapital. For å hjelpe oppstartselskaper med tilgang til kapital innførte Høyre i regjering i 2017 en skatteinsentivordning som skal stimulere til langsiktige private investeringer i oppstartsselskap. Med ordningen kan de som ønsker investere direkte eller indirekte i aksjeselskap som er seks år eller yngre, og under en viss størrelse, og få rett til fradrag i alminnelig inntekt for inntil 1 000 000 kroner i årlige investeringer. Fradraget reduserer ikke inngangsverdien på aksjene. Aksjeinnskuddet kan skytes inn i forbindelse med stiftelse eller senere kapitalforhøyelse ved nyttegning av aksjer. Med en skattesats på 22 prosent kan du potensielt oppnå en årlig skattereduksjon på 220.000 kroner.

Som en del av tiltakene som ble innført i 2020 i møte med pandemien, ble det innført en utvidet og forbedret ordning for 2020 og 2021. Høyre må jobbe for å videreføre og forbedre ordningen, også utover tiden vi har særskilte tiltak i møte med pandemien.

Møre og Romsdal Høyre mener ordningen må forbedres ved at vi fjerner begrensninger som diskriminerer/ekskluderer gründere, eksisterende aksjonærer og ansatte med sine nærstående. Dette finner vi urimelig. Risikoen ved investering i samme selskap er den samme for alle som investerer i tråd med bestemmelsene i ordningen, og for oppstartselskaper er det ofte fordelaktig å ha aktive eiere uavhengig av om de fra før er aksjonærer eller ansatte. Ordningen bør endres slik at investorer som er aktive i selskapet blir likestilt med investorer uten tilknytning til selskapet.

Høyre vil:

- At skatteincentivordningen skal forbedres og permanent videreføres.
- At ordningen utvides til å omfatte eksisterende aksjonærer, ansatte og deres nærstående.

Møre og Romsdal Høyre

16. Senk avgiftene på drivstoff nå!

Det pågår en grusom og umenneskelig krig i Europa som har sendt millioner av mennesker på flukt. I kjølvannet av dette har vi også ei pågående krise i energimarkedet. Dette er krevende, men krisen må håndteres.

Diesel- og bensinprisene har skutt i været, og har flere steder i landet nærmer prisen seg kr. 30,- per liter. Det er uholdbart og ikke bærekraftig.

Før valget ble kr. 20,- per liter omtalt som ei smertegrense for regjeringspartiet SP, og det er derfor riktig å forvente at finansministeren tar grep om situasjonen, og setter ned avgiftene på drivstoff. Store deler av prisen på drivstoff består i dag av avgiftene veibruksavgift, moms og CO2-avgift. Dette er avgifter finansdepartementet styrer og som kan senkes slik at drivstoffprisene kommer på et akseptabelt nivå.

Oljekrisen som har oppstått i kjølvannet av krigen medfører store ekstraintekter for staten Norge. Det staten hadde regnet med å få inn av olje- og gassinntekter i år, ligger an til å bli seksdoblet på grunn av de høye olje- og gassprisene. Norge er i dag i Eurotoppen på drivstoffpriser, og slik kan vi ikke ha det.

Sittende regjering må sørge for at hjulene går rundt i AS Norge, og det krever aktive grep i forhold til de usedvanlig høye drivstoffprisene vi nå ser. Frakt av varer og tjenester i vårt langstrakte land øker nå kraftig i pris. Konkurransesevnen svekkes og prisen på varer og tjenester går opp.

Høyre vil:

- At drivstoffavgiftene senkes snarest og at det fastsettes en maks pris på 20,- per liter på drivstoff

Nordland Høyre

Helse og omsorg

17. Tid for eldre – en holdningsendring er nødvendig

Nå er det eldre sin tur. Det trengs en holdningsendring slik at eldre mennesker igjen kan behandles med respekt de fortjener etter en lang arbeidsøkt med å bygge opp velferdsstaten som vi alle nyter godt av.

De fleste eldre i Norge opplever en trygg og god alderdom, og mange muligheter til et aktivt seniorliv finnes. Eldre er ikke og ønsker ikke å være en belastning på offentlige budsjetter. Tvert imot er eldre en ressurs på veldig mange områder – i familien, i frivillige organisasjoner, i lokalsamfunnet, i politikk og arbeidsliv i den grad det gis anledning til det i de to siste kategoriene. Mange eldre ønsker å være til nytte enten i politiske verv eller i arbeidslivet på en eller annen måte. Det er et paradoks at samtidig som antall eldre øker, og toneangivende politikere er bekymret for belastningen på helsevesenet og økonomien, så satses det ikke skikkelig på å stimulere flere til å stå i arbeid lenger og å forebygge ensomhet eller demens. Utenforskapet øker og dermed også helseplagene. Her trengs et kraft-tak med nytenking og tiltak som monner. En holdningsendring er nødvendig slik at eldre respekteres for den ressursen de er.

Demokrati og deltakelse

Eldre må gis anledning til å delta i samfunnslivet. Det er både en menneskerett og en demokratisk rett. I en stadig mer digitalisert verden holdes eldre utenfor. PC og nettbrett gis alle barn på skolen, men ikke eldre på sykehjemmet. Opplæring til digitale ferdigheter er en selvfølge i skolen, men ikke for eldre. Et samfunn der eldre henvises til hjelp fra barnebarna for å betale en regning eller skaffe seg kunnskap om egen bankkonto er respektløst. En holdningsendring ville være betimelig.

Aldersdiskriminering

Eldre opplever aldersdiskriminering i arbeidslivet. I stedet burde forholdene legges til rette med gode ordninger der trygd og lønn ses i sammenheng. Det vil samfunnet tjene på med lavere trygdeutbetalinger og erfarne arbeidstakere. Det er jo mangel på arbeidskraft i mange bransjer. Som sagt – det trengs en holdningsendring.

Sosial ulikhet

Det snakkes mye om sosiale forskjeller og fattigdom uten å nevne at eldre er blant de med minst å rutte med. Minstepensjonister er blant de fattigste i Norge. Pensjonister som har vært ansatt offentlig virksomhet mottar 66 prosent av opprinnelig inntekt fra Folketrygden, mens den store gruppen pensjonister fra privat sektor ofte får mindre enn dette. Alle har imidlertid stort sett de samme boutgiftene. Mange har mistet ektefelle eller samboer, men husleie, strøm og kommunale avgifter er de samme om du lever alene eller sammen med noen. I tillegg har pensjonen blitt mindre verdt over flere år på grunn av pensjonsreformen som ikke har fulgt lønns- og prisindeksen. Eldre ønsker en rettferdig og forståelig pensjon, men da må det en holdningsendring til.

Tannhelse på blå resept

Utgifter til helsehjelp og legemidler på blå resept er en akseptert ordning som er en god hjelp for eldre som er avhengig av ordningen. Det er imidlertid uforståelig for eldre som får dårlige tenner etter som tiden går at ikke tannhelsetjenester likestilles med andre helsetjenester. Det er respektløst å synes det er helt greit at eldre ikke har råd til å gå til tannlegen. Tenner slites på samme måte som kroppen. Også på dette området trengs det en holdningsendring.

Psykisk helse

Psykisk helse er et minst like stort problem for eldre som for den oppvoksende generasjon. Mange eldre er deprimerte over mange år, og flere enn vi liker å tenke på tar sitt eget liv. Det er stor forskjell på ungdom og Eldres psykiske helse. Ungdom har et helt liv foran seg til å bli frisk og leve et godt liv, mens eldre – av naturlige grunner – ikke har så mange år igjen å leve. Det forskes for lite på eldre og deres livssituasjon. Det er som om samfunnet mener at det er ikke så farlig hvorledes eldre over 75 år har det. Ingen bryr seg. Spesielt siden vi blir flere eldre og lever lenger burde vi være opptatt av å vite mer og legge bedre til rette for en verdig alderdom. Nok en gang: En holdningsendring er nødvendig.

Boliger

De fleste vil helst bo hjemme så lenge det er mulig. Samfunnet stiller opp med hjelp og hjelpemidler. Det er billigere enn sykehjemsplass. Virkemidler, som stimulerer til at folk selv kan selge egen bolig og kjøpe seg inn i bokollektiv, savnes imidlertid. Felles boligløsninger der ens private liv skjermes i egne enheter samtidig som f.eks. tjenester som apotek, frisør, fysioterapi, fotpleie, kafé etc. finnes. Boligløsninger der en kan møtes i sosiale sammenhenger når det er behov for det. En ordning der husbanken gir tilskudd til slike private omsorgshjem slik det offentlige mottar, etterspørres.

Eldreomsorg

Helse- og omsorgstjenesteloven som trådte i kraft i 2012 pålegger kommunene å sørge for at befolkningen tilbys helsetjenester i hjemmet, personlig assistanse, plass i institusjon og avlastningstiltak. Lovens formål er å forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne. I tillegg skal loven bidra til å fremme sosial trygghet, bedre levevilkårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer. Videre er det et formål at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov og tilrettelagt med respekt for den enkeltes integritet og verdighet.

Menneskerettighetene

Det er grunn til å trekke frem helse- og omsorgstjenesteloven fordi virkeligheten i sykehjemmene, slik vi lærer gjennom media og undersøkelser, er langt unna målene ikke bare i denne loven, men også ifølge menneskerettighetene. Det er opprørende at eldre svekkes og noen dør av for lite mat eller feil ernæring. Det er opprørende å lese om vold mot eldre sykehjemsbeboere. Det er trist å høre om for lav bemanning på institusjonene. Det er uforståelig at turnusordninger fører til ikke bare halve eller kvarte stillinger, men helt ned til fem prosents stillinger. Respektløst og uverdigg – intet mindre. I tillegg til åpenbare brudd på loven. Noen hevder at det er så mye bedre på private institusjoner. Det bør imidlertid ikke være tema. Både kommunene og arbeidstakerorganisasjonene har en jobb å gjøre. Det trengs en holdningsendring som gir kvalitet i omsorgen og respekt for loven. Jo, sannelig – nå er det eldre sin tur.

Senior Høyres Landsforbund

18. Eldre som ressurs for dagens og morgendagens samfunn!

Den raskt økende eldregruppen er en solid, viktig og mangfoldig ressurs for samfunnet, med lengre levetid, bedret aktivitetsevne, bred kompetanse og erfaring. Viken Senior Høyre oppfordrer dagen politiske lederskap til en målrettet satsing både innenfor arbeidsliv, foreningsliv og politisk virksomhet for å benytte denne positive ressursen.

Det er samtidig viktig at det legges til rette for god livskvalitet og stimuli, slik reformen «Leve hele livet» legger opp til. Mange kommuner er i gang med å implementere denne stortingsvedtatte reformen. Vi forventer at den nye regjeringen aktivt støtter opp om arbeidet. Vi forventer også at vårt moderparti aktivt påser at dette skjer.

God tilgang til tjenester innen kommunenes helse- og omsorgstjenester samt til spesialtjenestene står sentralt hva gjelder livskvalitet for eldre og alle andre innbyggere. Det er tilgangen og kvaliteten som er viktig for innbyggerne, ikke hvem som utfører tjenestene. Viken Senior Høyre er bekymret for den økende overføringen av oppgaver fra spesialisttjenesten til den kommunale helsetjenesten. Her må det bli bedre samspill. Det er samtidig helt nødvendig å forbedre og styrke fastlegeordningen.

Viken Senior Høyre er også bekymret for den nedbyggingen av plasser innen psykisk helsevern, som har funnet sted over flere år. Denne nedbyggingen må stoppe opp. Den signaliserer en mangel på respekt for

folk som trenger den hjelpen plasser innen psykisk helsevern innebærer. Dette gjelder særlig de som med dagens kapasitet ikke er syke nok til å bli innlagt, men heller ikke friske nok til å vandre i samfunnet.

Viken Senior Høyre

19. Vi må satse på psykisk helse etter pandemien

Det har vært mye fokus på psykisk helse de siste årene, men andelen unge mennesker som sliter psykisk øker fremdeles. Undersøkelser viser at også mange eldre sliter med depresjoner og psykisk uhelse. Ventetidene for psykisk helsehjelp ble redusert med ni dager for barn og unge mens Høyre satt i regjering. Men fremdeles oppleves ventetiden som for lang for mange. Enkelte opplever også at de faller mellom to stoler, hvor de er for syke til å ha det bra, men for «friske» til å bli henvist til psykisk helsehjelp. På tross av målet om at veksten i budsjettene til psykisk helse skal overstige veksten i somatisk helsehjelp har vi en vei å gå for å løfte statusen for psykiatrien. Dette er en utfordring vi må ta på største alvor.

I følge FHI har pandemien bidratt til at enda flere sliter med ensomhet og psykiske plager, og at det er de unge og aleneboende som sliter mest, mange av disse er studenter. Å bli student er å starte en ny fase i livet. Før pandemien ble en realitet, rapporterte 1 av 4 studenter at de slet psykisk og følte seg ensomme. Mange elever i barne- og ungdomskolen har fått det ekstra tøft under pandemien. Flere elever på ungdomsskolen føler det vanskelig å bruke helsesykepleiere og andre hjelpetiltak siden det sees som negativt av medelever. Andelen ensomme under pandemien har økt til 45 prosent. Flere rapporterer videre om et større omfang av selvskading og selvmordstanker. Mange opplever overgangen fra skolehverdagen til studiehverdagen som vanskelig. Pandemien har forårsaket stengte campus, mindre bevegelighet og få sosiale arrangementer. Når tallene viser en så markant økning av unge mennesker som sliter på kort tid, må det iverksettes tiltak og de må iverksettes nå.

Høyres mål er at flere skal få hjelp tidlig, og at det skal være enkelt å få hjelp. Det må derfor utvikles et større mangfold av behandlingstilbud for psykisk helse, de må være lette å oppsøke. Det er også en økning av psykiske helseplager blant gravide og nybakte mødre. Behovet for psykisk helsehjelp for denne gruppen var stor allerede før pandemien kom, og nye tall fra primærhelsetjenesten viser at den mentale helsen blant nybakte mødre gir grunn til bekymring.

Solberg-regjeringens "Leve hele livet" er en reform som skal sikre at eldre får god omsorg og en verdig alderdom, uavhengig av hvor de bor. Reformen skal bidra til at eldre får flere gode leveår der de beholder god helse og kan leve aktive og selvstendige liv. Viken Høyre forventer at den nye regjeringen følger opp reformen.

Høyre vil:

- kreve økte bevilgninger til studieinstitusjonene til forebyggende sosiale og psykososiale tiltak for studenter nå, over en treårs periode og ikke som kortvarige koronatiltak
- kreve økte bevilgninger til institusjonene for å gi faglig støtte til studenter som ligger etter i studieprogresjonen.
- jobbe for at alle store studentbyer har et velfungerende felles samlingssted.
- gjennomføre kvalitative undersøkelser for å kartlegge bakgrunnen for at studenter sliter psykisk.
- at alle studenter skal ha en kontaktperson og veileder første semester på nytt studie.
- at alle universiteter og høyskoler skal tilby frivillige kurs om psykisk helse og stressmestring.

- etablere lett tilgjengelige drop-in-tjenester i nærheten av studiestedet for studenter som sliter psykisk.
- jobbe for en tilstrekkelig finansiering av psykiske- og rusrelaterte lidelser også blant eldre.
- sikre bedre tverrfaglig samarbeid mellom kommunale og regionale behandlingstilbud for rus og psykisk helse.
- innføre rett til vurdering og møte med fagperson innen tre uker ved henvisning til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) eller distriktpsikiatrisk senter (DPS).
- sørge for god oppfølging av mødre før, under og etter fødsel når det kommer til psykisk helse på helsestasjonene og hos fastlegene.
- styrke de frivillige organisasjoner som tilbyr hjelp og støtte til mennesker som sliter med psykiske utfordringer.
- sikre at alle gode krefter skal tas i bruk for å sikre at flere skal få god psykisk helsehjelp raskt. Derfor er vi garantisten for fritt behandlingsvalg for å sikre at ikke kun de med god råd skal få kjøpe privat behandling.
- at flere skoler skal ha tilgang til skolepsykolog.
- at det opprettes flere studieplasser på medisin- og psykologstudiet for å ruste det psykiske helsetilbudet for fremtiden.

Viken Høyre

20. Mer kunnskap og tidlig innsats for sårbare unge

Det er satset stort på psykisk helse de siste årene. Likevel ser vi en vekst blant unge som sliter med psykiske helseplager. Både antall henvisninger og alvorlighetsgrad har økt vesentlig på få år, og spesielt stor er økningen i antall barn og unge med spiseforstyrrelser som har økt med 50% fra 2019 til 2020.

For Høyre er det viktig at barn og unge får hjelp tidlig og på lavest mulig nivå, og det må derfor settes inn et krafttak slik at de får hjelp før det er sent. Hjelpetilbud til ungdom som BUP (Barn- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk) har for lange behandlingstider grunnet manglende midler og fagpersonell. For en ungdom som kanskje motvillig har sagt ja til å søke hjelp, kan det å bli satt langt bak i køen oppleves som å bli fortalt at du er ikke «syk nok» til å kvalifisere til behandling nå. Høyre skal derfor styrke det psykiske helsetilbudet for unge, og jobbe for en ventetid på maks tre uker for å få behandling.

Helsesykepleier er ofte den første unge har kontakt med om sine bekymringer og plager. De er viktige i arbeidet med tidlig innsats for barn og unges psykiske helse, og det er viktig at helsesykepleier sikres tilstrekkelig tilstedeværelse på skolene og på helsestasjon for ungdom. Det er helt nødvendig at helsesykepleiere også får økt kompetanse og mer kunnskap om psykiske helseplager som barn og unge spesielt rammes av.

Høyre vil:

- Jobbe for maks tre ukers ventetid for å få behandling.
- At flere får tidlig hjelp og veiledning gjennom lavterskeltilbud og primærhelsetjenesten.
- Styrke helsetilbudet innenfor barn- og ungdomspsykiatri og spiseforstyrrelser.
- Sørge for at alle unge får tilstrekkelig hjelpetilbud uavhengig av hvor de bor.

- At skolen skal ta i bruk flere typer fagpersoner for å dekke behovet for lavterskeltilbud.
- Øke kompetansen hos helsesykepleiere ved hjelp av evidensbaserte metoder og skjema for kartlegging.
- At elever får gyldig fravær for timer hos hjelpetilbud.
- Styrke og sikre godt samarbeid med private og ideelle organisasjoner som har spesialisert seg på spiseforstyrrelser, og selvmordsforebygging.
- Sikre god oppfølging og ettervern av barn og unge som har gjennomgått psykiske helseutfordringer.
- Øke midler til forskning på barn og unges psykiske helse.
- Starte opplæring i ernæring, kosthold og levesett, gjennom blant annet mat og helse, tidligere i skoleløpet

Rogaland Høyre

21. Vi forventer at regjeringen følger opp Solberg-regjeringens tiltak for å fremme god psykisk helse og inkludering i samfunnet

Ensomhet nevnes stadig oftere som en alvorlig følge av koronapandemien og pandemien har i høyeste grad aktualisert temaet psykisk helse. Noen grupper kan identifiseres som mer utsatte for å oppleve ensomhet. Særlig unge og eldre oppgir dette.

Høyre vil minne den sittende regjeringen på reformene og tiltakene regjeringen Solberg igangsatte, nettopp for å forebygge ensomhet og psykisk uhelse.

Når det gjelder ensomhet blant eldre, rullet regjeringen Solberg ut kvalitetsreformen for eldre – Leve hele livet (Meld. St. 15). Reformen skal fremme aktivitet, deltakelse og sosialt fellesskap - samt skape gode opplevelser og møter på tvers av generasjonene.

Kommuner og fylkeskommune skal bidra til et aldersvennlig samfunn gjennom oppfølging av plankrav og prinsipper om universell utforming, opprettholde og utvikle et kollektivtransporttilbud som tilfredsstillende de eldres behov – samt yte tilskudd til anlegg, møteplasser og fritidsaktiviteter som er generasjonsuavhengige.

Det digitale samfunnet kan virke utfordrende for noen, kanskje spesielt eldre, regjeringen Solberg la derfor frem strategien Digital hele livet. Gjennom digitale hjelpere i kommunene skal de som trenger hjelp få på veiledning og bistand.

Regjeringen Solberg la også frem Handlingsplan for forebygging av selvmord 2020–2025 – Ingen å miste. Her omtales ensomhet som en av flere risikofaktorer som kan skape psykisk uhelse og i ytterste konsekvens kan føre til selvmord. Noe av det sentrale i folkehelseperspektivet er å fremme opplevelser av mening, inkludering, aktiviteter, tilhørighet, deltagelse og trivsel. Folkehelseperspektivet er en viktig del av det selvmordsforebyggende arbeid.

Flere studier har konkludert med at koronapandemien og nedstengning av samfunnet har ført til mer ensomhet og økt forekomst av angst og depresjon. Særlig kan dette ha rammet unge. Samtidig er det fortsatt mye usikkerhet blant forskere om hvordan pandemien har rammet de unge psykisk, her er det behov for følgestudier og mer forskning. Noe man allerede konkluderer tydelig på, er at det er de sårbare blant oss som er blitt mest belastet av pandemien.

Solberg-regjeringen har også gjennomført en rekke tiltak for å gi bedre psykisk helsehjelp, blant annet flere helsesykepleiere, mer lavterskel helsehjelp, lovpålagt tilbud om psykolog i kommunene, pakkeforløp og fritt behandlingsvalg. I tillegg til ordninger som utjevner forskjeller som bruk av fritidskort og skattefradrag ved gaver til frivillige organisasjoner – noe regjeringen nå reverserer.

Høyre vil:

- Arbeide kunnskapsbasert med folkehelsearbeidet.
- Kommunene skal ha en plan som redegjør for hvordan den kan styrke innsatsen og rigge de kommunale tjenestene til å bistå utsatte grupper gjennom pandemien og etter pandemien.
- Sørge for at det er et tilfredsstillende lavterskeltilbud til elever i skolene, hvor det er mulighet for å snakke med noen.
- Forberede studenter bedre på overgangen fra videregående skole til universitet og studielivet.
- Øke tilgjengeligheten til studentrådgivere ved et fast antall rådgivere per student.
- Arbeide aktivt med oppfølging av nullvisjon for selvmord med tiltak i kommunene.
- Sørge for at «Hjelpetelefonen» Mental Helses tilbud til de som vil snakke om livets utfordringer, får tilstrekkelig bevilgning.
- Fremme sosialbærekraft og være aktive pådrivere for at innbyggere opplever medvirkning og involvering.
- Styrke arbeid og tiltak for å forebygge utenforskap og utjevne sosioøkonomiske forskjeller. Opprette nasjonal permanent ordning med fritidskort.
- Tilrettelegge for frivilligheten og løfte frivilligheten i «Frivillighetens år 2022».
- Opprettholde skattefradrag for gaver opp til 50 000 kr til frivillige organisasjoner.
- Bruke reformen «Leve hele livet» for å fremme aktivitet, deltakelse og sosialt fellesskap for eldre i kommunene, samt skape gode opplevelser og møter på tvers av generasjoner.
- Digihjelpen, veiledningstilbud i kommunene for å bistå de med liten eller manglende digital kompetanse må bedres og gjøres mer kjent, i tråd med strategi Digital hele livet.
- Ha raskere hjelp for psykiske plager for barn og unge i kommunen. Ventetiden er for lang og hjelpen er for lite målrettet.
- Sikre at barn og unge som ikke har fått bedret sin tilstand i løpet av ett år i kommunalt psykisk helsevern får en ny vurdering av behandlingstilbudet.

Trøndelag Høyre

22. Helsetilbud i kommunene

Noe av det viktigste vi kan gjøre for å forhindre utenforskap i kommunene er å sikre et godt helsetilbud til de som trenger det mest. Høyres mål er at alle som trenger helsehjelp, skal få det. Spesielt viktig er kommunenes arbeid med rusomsorg og psykisk helse. Et godt forebyggende arbeid og tilgjengelige lavterskeltilbud er avgjørende.

Høyre vil:

- Styrke kompetansen om rus og psykisk helse hos skolehelsetjenesten og andre kommunale og regionale helsetjenester.
- Styrke de kommunale og ideelle ettervernstilbudene for rusavhengige.
- Etablere flere lavterskeltilbud for psykisk helse i kommunene.
- Styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten, blant annet gjennom å se på muligheten for flere helsesykepleiere, skolepsykologer og «helsebrødre».

Oslo Høyre**23. Fastlegeordningen**

I slutten av 2019 stod rundt 76 000 innbyggere sto på en fastlegeliste som ikke hadde en fast lege knyttet til seg. Det vil si at 2,5 prosent av fastlegelistene var uten fast lege. Årsaken til lister uten leger er problemer med å rekruttere og beholde fastleger i kommunene. Dette har blant annet sammenheng med økende arbeidsbelastning for fastleger, økonomi samt vilkår for utdanning og faglig utvikling.

Høyre har gjort mye for å styrke dagens fastlegeordning:

Høyre jobber for å gjøre fastlegeyrket mer attraktivt og har blant annet tatt følgende grep:

- Da vi satt i regjering ønsket vi å styrke allmennlegetjenesten med 1,6 mrd kroner, vi tok med andre ord den økende mangelen på fastleger på høyeste alvor.
- I takstforhandlingene med Legeforeningen 2019 ble det avsatt 50 mill. kroner til tilskudd til å kompensere fastlegene med særlig arbeidskrevende lister.
- Kommuner med rekrutteringsutfordringer fikk økt tilskudd fra ca 14 mill. kroner til 64 mill. kroner.
- Det ble opprettet 38 nye LIS-1 stillinger i Nord-Norge noe som innebærer en økning i antall stillinger i landsdelen på mer enn 22%.
- Helseminister Bent Høie satte ned et bredt arbeidsutvalg som utarbeidet «Handlingsplan for allmennlegetjenesten (2020-2024)» for å styrke allmennlegetjenesten og fremme samarbeid.

Utfordringene er mange og sammensatte:

Evalueringen av fastlegeordningen viser at det har blitt mer utfordrende å rekruttere nye leger og at det slutter flere fastleger enn tidligere. Økt arbeidsbelastning og økonomisk usikkerhet for nyetablerte leger er to av hovedårsakene det pekes på. Fastlegene opplever også at et lite fagmiljø og små faglige nettverk sammenlignet med sykehuset er en del av utfordringene. Dette gjelder særlig for nyutdannede leger som trenger tid og mulighet for veiledning av erfarne kollegaer for å bli trygg i rollen som fastlege.

Som selvstendig næringsdrivende fra dag én er det knyttet økonomisk usikkerhet i oppstartsfasen og til de økonomiske forpliktelsene ved fravær, svangerskap med mer. At selvstendig næringsdrivende allmennleger må arbeide ca. 10 timer mer i uken for å oppnå samme lønn som kommunalt ansatte leger bidrar også til utfordringer for rekrutteringen.

For allmennleger i etablerte stillinger oppleves det en stor arbeidsbelastning. Omtrent 20 prosent av fastlegene svarer at den samlede arbeidsbelastningen er u håndterbar. Tidligere utskrivning fra spesialisthelsetjenesten i etterkant av samhandlingsreformen, behandling i egen kommune og flere kronisk

syke pasienter er noe av forklaringen. Belastningen som følger legevaksarbeid er en særlig årsak til den samlede belastningen for fastlegene.

Høyre mener at næringsdrift skal fortsatt være hovedmodellen i fastlegeordningen.

Høyre vil:

Innføre strakstiltak som:

- Kommunene innfører tilbakekjøpsgaranti som strakstiltak der tre utlysninger av fastlegehjemmel ikke har ført til rekruttering. Tilbakekjøpsgaranti for fastlegepraksis gjelder i en periode på 3 år. Beløpet ved tilbakekjøpsgaranti settes med øvre grense oppad til 800 000 kroner per hjemmel/praksis. Kommunene garanterer for inntil 95% av kjøpesummen.
- Jobbe for at flere kommuner skal gi tilleggsfinansiering til fastlegeordningen for å rekruttere og beholde fastleger.

Generelle tiltak:

- Legge til rette for faglig utvikling og utdanning ved å gi økt støtte til deltagelse på konferanser, hospitering, videreutdanning og kurs i tillegg til stønad som legen mottar fra andre kilder.
- Legge til rette for bedre samarbeid mellom primær-, spesialisthelsetjenesten og andre tjenesteytere som NAV ved å bruke å styrke systematisk bruk av og deling av informasjon på tvers av ulike behandlingsplattformer.
- Styrke bruken av velferdsteknologi for kartlegging av pasientens behov og deling av informasjon på tvers av ulike tjenesteytere.
- Øke basistilskuddet (grunnfinansieringen) og ha mål om reduksjon i pasientlistene, for å gi en balansert arbeidsmengde og bedre kvalitet.
- Fjerne unødvendig tilleggsarbeid og dokumentering.
- Arbeide med alternative løsninger for legevaksarbeid.

Rogaland Høyre

24. Høyre vil trygge fastlegeordningen

Fastlegeordningen er en av de mest vellykkede helsereformene i Norge. Den gir kontinuitet i forholdet mellom lege og pasient, god tilgjengelighet og har som mål å sikre likeverdige legetjenester i hele landet. Dagens behov for utstrakt bruk av vikarer i tjenesten bryter helt med selve intensjonen bak ordningen. Kontinuitet i et lege- og pasientforhold er en meget viktig kvalitet ved primærhelsetjenesten. Det gir bedre tjeneste for den enkelte og sparer andrelinjetjenestene for unødig bruk av sine ressurser. Forskning viser at det å ha samme fastlege over tid reduserer behovet for legehjelp og antall sykehusinnleggelses reduseres. Samtidig er det økt overlevelse for pasienter som har samme fastlege over tid.

Fastlegeordningen er et godt eksempel på et offentlig-privat samarbeid. Fastlegene er, stort sett, selvstendig næringsdrivende. Denne organiseringen bør sikres til fordel for både kommune og den enkelte privatpraktiserende lege. Ordningen er ikke kostbar i forhold til aktuelle alternativer, og forskningen viser at den har resultert i svært god kvalitet i primærlegetjenesten i europeisk målestokk. De siste to årene har vist at håndteringen av COVID-19-pandemien har vært helt avhengig av en fungerende fastlegeordning i de enkelte kommunene. Det er derfor svært alvorlig at fastlegeordningen, grunnmuren i hele helsetjenesten,

nå slår sprekker til tross for de nye tiltak som er innført de siste årene for å sikre ordningen. Både distriktskommuner og sentralt beliggende store kommuner har fortsatt store rekrutteringsutfordringer, og kommunene påføres store ekstrakostnader for å sikre befolkningen lovpålagte tjenester.

Pr. september 2021 var 3,8% av listene uten fastlege, og 2,2% av innbyggerne, tilsvarende 118.000, sto oppført på disse. Få måneder senere var tallet økt til 134.000. Til tross for «Handlingsplan for allmennelegetjenesten» og øvrige tiltak de siste årene, har den samlede kapasiteten i fastlegeordningen, målt i antall plasser og ledige plasser på lister, blitt redusert. Svekket tilgjengelighet og byttemulighet begrenser fastlegerettighetene til innbyggerne. Mange av dagens erfarne fastleger, som ofte betjener de lengste listene, vil de nærmeste årene nå pensjonsalder. Dette forventes å forsterke utfordringsbildet.

Høyre vil:

- Utdanne flere leger i Norge ved å øke antall studieplasser og utdanne flere spesialister i Norge.
- Videreføre tilskuddsordninger som stimulerer til å videreutdanne fastleger til allmennelegetjeneste, og innføre nasjonale ordninger for utdanningsstillinger i allmennelegetjeneste.
- Sikre at fastlegene forblir privatpraktiserende yrkesutøvere.
- Øke rammeoverføringene til fastlegeordningen i den enkelte kommune, slik at det kan lages lokale ordninger som ivaretar dagens tjeneste og gir rom for å ansette flere fastleger etter den enkelte kommunes behov.
- Redusere risikoen med å starte egen praksis, gjennom å innføre kommunal gjenkjøpsgaranti for en fastlegepraksis med minimum 80% av sist omsatte fastlegegjæmmer i aktuelle kommuner.
- Sørge for at den økonomiske fordelingen mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten sikrer at et tilstrekkelig antall velger å bli fastleger.
- Forenkle den sentrale godkjenningen av medisinsk grunn- og spesialistutdanning fra EU- og EØS-land.
- Gi dem som har fullført medisinsk grunnutdanning i Danmark og Sverige automatisk autorisasjon.
- Legge til rette for samlokalisering av helse -og velferdstjenester i de enkelte kommunene.

Agder Høyre

25. Eldre og ernæring

Det har vært stort fokus i media på underernæring på sykehjem i Norge. Rapporten fra Helsedirektoratet om ernæringsoppfølging av sykehjemsbeboere viser at under halvparten av eldre beboere ved norske sykehjem har blitt vurdert for ernæringsmessig risiko i løpet av de siste 12 måneder. Av dem er 44,4 prosent underernært eller er i risiko for å bli det.

Mat er mye mer enn næringsstoffer. Mat er kultur, tradisjoner og en sosial arena, og medfører sansestimuli på alle måter. For mange er måltidene høydepunkter, både i det daglige og til fest.

Målet med nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring er at underernærte og personer i ernæringsmessig risiko blir identifisert og får en målrettet ernæringsbehandling. Underernæringen er ikke oppstått på grunn av manglende velvilje blant ansatte på norske sykehjem. Men ernæringskartlegging er viktig, Ernæring er så mye mer enn hvor mange kalorier vi spiser eller ikke spiser.

Våre eldre trenger ikke å bli ernæringsbehandlet. De trenger god og næringsrik mat. De trenger mat som stimulerer sansene. De trenger hyggelige rammer rundt måltidene, og de trenger medvirkning, hjelp og tilrettelegging, slik at de har lyst og mulighet til å spise maten de får servert.

Som et bidrag til vekst og utvikling i det lokale næringslivet bør kommuner og fylkeskommuner gjøre innkjøp av mat og drikke fra lokale mat- og drikkeprodusenter til kommunale institusjonene. De eldste i kommunen bør få servert kortreiste råvarer av høy kvalitet. Dette gir matglede til innbyggere, kan bidra til å redusere kommunenes klimaavtrykk og det vil bidra til vekst og verdiskapning i lokalt næringsliv.

Høyre vil:

- Oppfordrer stortinget og regjeringen til å satse på kjøkkendrift og matfaglig kompetanse, til å bygge fagmiljøer som kan gi våre syke og gamle den maten de fortjener.
- Oppfordrer til opplæring av pårørende som vil bidra bedre ernæring og matglede blant eldre
- Ber om at det bør ses på muligheter for incentiver til kommunene for å sikre lokale mat- og drikkeprodusenters mulighet til å delta og nå frem i anbud og anskaffelsesprosesser.
- Oppfordrer til etablering av arbeidsgrupper som utreder årsaker til underernæring hos sykehjemsbeboere og lage et skreddersydd opplegg for den enkelte som er tilgjengelig for de ansatte og følges opp av arbeidsgruppen med jevne intervaller.

Nordland Høyre

26. Likestilte reproduktive rettigheter

Mange menn har i praksis ingen valgmuligheter når det gjelder prevensjon: Kondom er det eneste alternativet. Kvinner, derimot, kan velge mellom en rekke alternativer, som p-piller, p-stav, spiral og p-plaster. Det er en urettferdighet i at menn og kvinner ikke har like rettigheter og muligheter til å beskytte seg mot uønsket graviditet.

Det forskes heldigvis på prevensjon for menn, og utviklingen har vært stor de siste årene. Det finnes både piller, kremer og sprøyter som skal fungere som prevensjon for menn. Noe er på forskningsstadiet, og andre produkter er mer ferdigstilte. Høyre bør stå i bresjen for å gi menn og kvinner samme muligheter til å kontrollere sine reproduktive egenskaper, gjennom å jobbe for at flere prevensjonsmidler gjøres tilgjengelig for menn.

Mange kvinner opplever at hormonell prevensjon gir uakseptable bivirkninger. For enkelte par kan derfor kondom være det eneste reelle alternativet for å unngå uønsket graviditet. Samtidig er det en kjensgjerning at mange opplever at kondombruk forringer sexlivet. Det er mye god helse i et godt sexliv, og det er lett å se for seg at alternative prevensjonsmidler for menn kan bidra til dette.

I dag må man være 25 år for å sterilisere seg. Myndighetsalderen i Norge er 18 år. Myndige personer bør selv ha rett til å bestemme over sin egen reproduktive helse. Det er et tankekors at en som er gammel nok til å kjøre bil, drikke alkohol og verve seg til krig, ikke kan bestemme over sine egne reproduktive egenskaper. Med god informasjon og støtte fra helsepersonell, bør myndige personer få lov til å ta slike avgjørelser selv, uten statens innblanding.

Det gjennomføres færre og færre aborter i Norge, og det er ønskelig å fortsette å senke disse tallene. Enklere tilgang på prevensjon og sterilisering kan bidra til det.

Høyre vil:

- Jobbe for at det tilgjengeliggjøres flere prevensjonsmidler for menn
- Vurdere å justere aldersgrensen for sterilisering fra 25 til 18 år

**August Dybvad Grøntvedt
Anna Konstane Holan Almlie**

Justis

27. Rettshjelpsordningen

Høyre vil styrke rettshjelpsordningen. Ordningen med fri rettshjelp er viktig for å ivareta innbyggernes grunnleggende rettsikkerhetsbehov.

Rettshjelpsordningen har blitt svekket over flere tiår og rettsskandaler har utspilt seg. I samtlige tilfeller har sårbare grupper blitt rammet. Staten, offentlige myndigheter og rettsinstitusjonene har sviktet.

Det er et skille mellom statens ressursbruk til egne advokattjenester og befolkningens tilgang til juridisk bistand gjennom rettshjelpsordningen. Dette gjelder særlig i de tilfeller hvor juridisk bistand innebærer reise- og arbeidsfravær.

Inntektsgrensen for å kvalifisere til å motta fri rettshjelp i utvalgte sakstyper er satt så lavt at kun de færreste oppfyller disse. Sakstypene som kan gi fri rettshjelp er svært begrenset og sakene godtgjøres i dag med satser som ligger langt under timeprisene staten selv tilbyr egne innleide advokater. Regjeringsadvokaten krever privatpersoner som taper saker mot det offentlige for saksomkostninger som er vesentlig høyere enn hva laveste sats som privatpersoners advokatbistand godtgjøres med.

Situasjonen er særlig belastende ved nødvendig reisetid og arbeidsfravær i forbindelse med juridisk bistand, herunder rettsmøter i domstolene, møter i fengslene, forhandlingsmøter i fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, samt ved behandling av tvangssaker innen psykiatrien. Dette er saker som ofte rammer de svakeste gruppene i samfunnet. Befolkningen i distriktene og det rettssøkende publikum som ofte har det offentlige som motpart rammes spesielt. Sakstypene er ofte av stor velferdsmessig betydning for dem dette gjelder. Bistanden til disse gruppene forutsetter at advokatstanden må gi rettshjelp på vegne av rettsstaten og svake grupper, på vesentlig svakere vilkår enn hva staten og det offentlige bruker på egen juridisk kompetanse og bistand. Dette fører til en særlig svikt i rettshjelptilbudet for de som har lang reisevei og store kostnader for å kunne hevde sin rett.

Høyre vil:

- Styrke rettshjelpsordningen
- Utvide rettshjelpsordningen til å gjelde flere sakstyper som er viktig for befolkningen
- Øke godtgjørelse for reisetid og fravær fra arbeid til full timesats som før endringen i 2017
- Øke inntektsgrensen for å motta fri rettshjelp til kr 450 000,-
- At rettshjelpen til privatpersoner må ytes på minst samme vilkår som staten og det offentlige bruker på juridisk bistand mot privatpersoner og svake grupper i samfunnet

Troms og Finnmark Høyre

28. Oppreisningsordning for tapt barndom

Vi har alle hørt eller lest historier om saker om tapt barndom pga. at det offentlige har sviktet. Noen kommuner har hatt oppreisningsordninger, noen kommuner har ikke hatt oppreisningsordninger, noen kommuner som har hatt oppreisningsordninger, har avviklet de, -for så å opprette de igjen. Dette har medført at noen har fått oppreisning, andre ikke, -på grunn av at de har bodd i «feil kommune», eller at de ikke har fått oppreisning fordi at deres sak har vært foreldet. Videre, så er det og har vært veldig stor forskjell på ordningen i de ulike kommunene, alt fra bevisbyrdes, der det kreves veldig lite eller veldig mye dokumentasjon for å ha rett til oppreisning, til beløp som blir utbetalt.

At en skal få beskjed fra kommunen om at en ikke kan søke om oppreisning fordi kommunen ikke har den ordningen, eller at en er for sent ute, blir helt uforståelig, med tanke på hvor tragiske og alvorlige disse sakene er.

Vi må ha et enkelt og helhetlig system som har samme kriterier. Vi kan ikke ha det slik at sårbare mennesker som åpenbart er sviktet av det offentlige, må tvinges i lange rettsprosesser. Vi skal se enkeltmennesket når systemet svikter, derfor er det på tide med en lovendring.

Høyre vil at:

- I saker der det offentlige har sviktet, må vi ha en nasjonal ordning der offer får bistand til å kjøre sin sak
- Statsforvalteren skal være behandlingsinstans i saker om oppreisning for tapt barndom.
- Erstatning skal utbetales av den/de Statsforvalteren finner har sviktet.

Rogaland Høyre

29. Statlig organisering av brann og redningsvesen.

Regjeringen har nedsatt en kommisjon som skal utrede landets totalberedskap. Den skal vurdere, og fremme forslag til hvordan samfunnets samlede ressurser kan og bør innrettes for å videreutvikle samfunnssikkerhet og beredskap. Høyre mener en viktig konklusjon må være å innføre statlig organisering av landets nåværende kommunalt organiserte brann og redningsvesen.

Tiden er overmoden for å reformere denne svært viktige saken for folks trygghet. Nye krav til å utføre redning og helserelevante oppgaver har utviklet tjenesten, og skapt et behov for koordinering med allerede statlige organiserte oppgaver. Bedre akuttberedskap i hele landet, utvikles ved at tjenesten styrkes gjennom å reformere organisasjonsmodellen.

Erfaringen viser at kommunesammenslåinger og interkommunale selskap har medført større enheter og flere ressurser innenfor akuttberedskap, stikk i strid med hva politiske motstandere har hevdet. En relevant innvending er utfordringen med kostnadsfordeling mellom kommune, fylkeskommune og stat, når brann, helse og politi utfører sine oppgaver. Dette vil kunne løses med en felles statlig organisering.

Norge mangler en nasjonal oversikt og styring med tilgjengelige kommunale ressurser. Optimal organisering og ressursstyring ved større hendelser er ikke mulig å gjennomføre godt nok med ulik organisering av redningsetatene.

Senest under det tragiske leirraset på Gjerdrum ble store svakheter avdekket. Enkelte brannvesen har opparbeidet egne enheter med spesialkompetanse kalt USAR. Disse er utdannet og utrustet for slike

hendelser. Disse ressursene er ikke tilknyttet en sentral oversikt og organisering, og ble derfor mer eller mindre tilfeldig påkoblet hendelsen.

I hendelsens første fase var det god og effektiv styring av statlige ressurser gjennom Hovedredningssentralen (HRS). Samtlige tilgjengelige ressurser for akuttberedskap bør styres direkte fra HRS. Dette for best mulig akuttberedskap for landets innbyggere, samt best mulig utnyttelse av skattepengene. Med en kommunal organisering har erfaring over mange år vist oss at det er svært krevende, eller ikke gjennomførbart.

Med dagens organisering er kommuneøkonomi avgjørende for kvaliteten på utstyr og lovpålagte kompetansekrav i de ulike brannvesen. Dette medfører svært ulik kvalitet på tjenestene som tilbys publikum, spesielt i distrikts-Norge. Mange mindre kommuner oppfyller ikke minstekrav i lov og forskrift. Bedret kommuneøkonomi under forrige regjering, i tillegg til strenge krav fra Arbeidstilsynet, har medført en synlig standardheving. Mange nye brannstasjoner er bygget, likevel mangler koordinering mellom nabokommuner uten samarbeid, selv om bistandsplikten eksisterer.

God akuttberedskap vil være et svært viktig distriktpolitisk virkemiddel for å sikre en trygg hverdag for alle, i hele landet. Ulik organisering og tilknytning hindrer pr i dag dette.

Direktoratet for sikkerhet og beredskap, DSB, setter dimensjonerende krav til tjenesten gjennom Dimensjoneringsforskriften. Ny fagutdanning ved Norges Brannskole er statlig finansiert og styrt.

Dette er viktige styrende organisasjoner for brann og redningstjenesten som allerede er statlige. Det bør også en fremtidens brann og redningstjeneste være.

Høyre ønsker statlig organisering av brann og redningstjenesten, fordi det vil gi følgende effekter:

- Sentral oversikt og styring av tilgjengelige ressurser ved større hendelser,
- Geografisk identiske beredskapsdistrikt for Brann, Politi og Helse samt alarmsentraler,
- Standardiserte krav til utstyr, herunder inngåelse sentrale innkjøpsavtaler,
- Sentral oppfølging av krav til utdanning og kompetanse, herunder ansettelse ifølge offentlig forvaltningsprinsipper,
- Effektivisering av ledelsesnivå til fordel for ressurser til beredskap,
- Økonomisk og ressursmessig gevinst ved å fjerne skillet mellom kommunalt, fylkeskommunalt og statlig organiserte ressurser.

Trøndelag Høyre

Kommunal og forvaltning

30. Et boligmarked for alle

Selveierdemokratiet – eierlinjen

Høyre mener det er positivt at vi i Norge har en sterk tradisjon for å eie egen bolig. Selveierdemokratiet er en av bærebjelkene i det norske samfunnet og bidrar til at privat eierskap spres mellom flere aktører og til økt sparing.

Høyre vil:

- Legge til rette for flere deleie- og leie-til-eie-boliger.
- Utrede hvordan dokumentavgiften kan innrettes for å få flere inn på boligmarkedet, herunder en differensiering mellom førstegangskjøpere og det øvrige markedet.
- Gjøre utlånsforskriften mer fleksibel for førstegangskjøpere og de som har betjeningsevne, men ikke nok egenkapital.
- Vurdere om rentefradraget på boliglån bare skal gjelde for primærbolig.
- Teste ut pilotprosjekter for å hjelpe personer i lavinntektsgrupper inn på boligmarkedet, gjennom et alternativt startlån: matching av oppspart egenkapital ("spareforsterkningsordning").

Boligbygging og regulering

Boligmarkedet i Norge er sammensatt. I pressområder har boligprisene steget mye over lang tid. Det skyldes at det er for få boliger til salgs. Høyre ønsker en bærekraftig bolig- og byutvikling som hjelper flere mennesker inn på boligmarkedet, både i by og bygd.

Høyre vil:

- Legge til rette for at ledige kommunale og statlige bygg enklere kan omgjøres til boligformål og boligutvikling.
- Legge til rette for at industritomter, parkeringsplasser og andre områder med begrenset bruk enklere kan omreguleres til boligformål.
- Oppdatere byggt teknisk forskrift for å redusere detaljnivået og fjerne unødvendige krav og pålegg.
- At rammetillatelse skal gjelde i inntil ti år både for utbyggere og privatpersoner.
- At når kommunen ikke behandler byggesakssøknader innen fristen, skal byggesaksgebyrene reduseres.
- Fortsette arbeidet med digitalisering og forenkling av søknadsprosesser.
- Gjennomgå tilskudd og belønningsmidler for storbyområdene slik at disse legger til rette for boligutbygging.
- Gjennomgå reglene for opparbeidelsesplikt og refusjon ved utbyggingsprosjekter slik at naboer ikke får en urimelig belastning.

Et forutsigbart og godt leiemarked

Over 580.000 norske husstander (23,6%) bor i dag i en leid bolig. NOU-en som er grunnlaget for dagens husleielov er fra 1993, og det har skjedd store forandringer i boligmarkedet siden den tid.

Høyre vil:

- Legge til rette for at profesjonaliteten på utleiemarkedet heves.
- Øke makstiden for utleie fra tre til fem år i borettslagsleiligheter.
- Gjennomgå og revidere husleieloven med sikte på å gjøre den mer forbrukervennlig.

Høyres kommunalfraksjon på Stortinget

31. Unge voksnes inntreden i boligmarkedet

Det er mange unge voksne som sliter med å komme seg inn på boligmarkedet. Dette gjelder spesielt unge og nyutdannede som ønsker å etablere seg og som ikke eier bolig fra før av. Utfordringen er at de leier boliger til en pris som gjør at de ikke klarer å spare nok til egenkapitalkravet. Bankene har ikke anledning til å gi lån kun basert på hvor mye man kan betale ned på et lån i måneden. I dag kreves det 15% egenkapital for å få et boliglån, jf. Boliglånsforskriften § 5. Har man et studielån reduserer det muligheten for lån.

Egenkapitalkravet på boliger skaper en skjevhet med hvem som har foreldre som kan stille med kapital eller være kausjonister. Bankene bør få anledning til å selv vurdere om noen kan betjene et lån eller ikke, uten å måtte ha et krav om 15% egenkapital.

Unge voksne må i større grad ha muligheten til å benytte seg av startlån. Det kan brukes til å kjøpe bolig, refinansiere lån med pant i egen bolig, kjøpe ut ektefelle og tilpasse eller utbedre bolig. I noen tilfeller kan kommunen kombinere startlånet med kommunale tilskudd til tilpasning eller etablering.

Det er viktig at en viss prosentandel av boligene i nye boligprosjekter skal forbeholdes dem som ikke har nok egenkapital eller hjelp fra sine foreldre. Såkalte leie-til-eie-boliger gjør at man kan kjøpe boligen man leier til fast pris i løpet av fem år. Da får man sjansen til å spare opp til større egenkapital samtidig som man også får ta del i prisstigningen som skjer i mellomtiden. Kommunene bør kunne stille krav til utbyggere om at førstegangskjøpere prioriteres og at det gjennom nasjonale ordninger blir enklere å etablere leie-til-eie-modeller. Det må bygges flere mindre leiligheter slik at boligprisene blir lave og at mange flere unge kan kjøpe seg inn i boligmarkedet.

Høyre mener at:

- Kommunene må ha et smidigere regelverk og raskere kommunal planlegging og byggesaksbehandling. De må regulere flere tomter og ha en differensiert og god fradelingspolitikk
- Det må bygges flere og mindre leiligheter
- Det må bli enklere for førstegangskjøpere å investere i bolig gjennom leie-til-eie, startlån og kommunale tilskudd
- Egenkapitalkravet må differensieres mellom by og land
- Det innføres momsfristak på boligbygging i mindre kommuner.

Nordland Høyre

32. Stadutvikling

Eit aldersvennleg samfunn må ha fokus på tryggleik, aktivitet og deltaking.

Høyre vil ha tettstadutvikling der ein kan ta seg trygt fram, og der det er attraktive møteplassar og aktivitetstilbod for alle aldersgrupper.

Høyre vil ha tettstader som legg til rette for aktiv aldring der eldre kan delta både i fysiske aktivitet og i det moderne og digitaliserte samfunnslivet. Fysisk utforming må difor skje i kombinasjon med utvikling av innhald og tilbod om livslang læring.

Eldrebustader bør så langt som råd er vera i gangavstand til butikkar og møteplassar.

Høyre vil ha meir fleksible kollektivtilbod slik at eldre lett kan koma fram til møteplassar og servicetilbod. Serviceskyss må supplera det ordinære transporttilbodet.

Høyre vil at eldre, til dømes gjennom eldreråda, får ein aktiv rolle i arealplanlegging og utvikling av attraktive tettstader.

Senior Høyres Landsforbund

33. Finnmark og Nord-Troms – en attraktiv region

Siden 1990 har Finnmark og utvalgte kommuner i Nord-Troms inngått i en tiltakssone etablert av regjeringen. Målet har vært å skape en attraktiv region å bo, arbeide og drive næringsvirksomhet i. Det ble innført flere personrettede og næringsrettede tiltak som for eksempel null arbeidsgiveravgift, fritak for elavgift, nedskrivning av studielån og økt skattefradrag. Tiltakssonen har medvirket til at mange mennesker og bedrifter har valgt å etablere seg i Nord-Troms og Finnmark. Det er derfor viktig at tiltakssonen blir videreført og styrket framover.

Det er imidlertid en annen virkelighet i dag enn det var da tiltakssonen ble opprettet. For Troms og Finnmark Høyre er det viktig at innholdet i tiltakssonen oppdateres til dagens behov, og utvikles og utvides i tråd med realitetene: studiegjelden er høyere etter endt utdanning, konkurransen om de beste hodene er hardere, folketallet i tiltakssonen går ned og verden generelt er i stor endring.

Den demografiske utviklingen og framskrivninger fra SSB er tydelig på at vi må gjøre mer i dag for å sikre at Troms og Finnmark utvikles med positiv befolkningsvekst med den samme gjennomsnittsalder som landet ellers. Styrking av virkemidlene i tiltakssonen er viktig både for å få folk til å flytte til og for å få folk til å bli. Det gjelder både de personrettede og næringsrettede tiltakene, men også de som er rettet mot kommunene i tiltakssonen.

Stabilt folketall i regionen har også stor sikkerhetspolitisk betydning og det er derfor viktig å bidra til at det skapes arbeidsplasser i regionen.

For kommunene i tiltakssonen er det av stor betydning at man har økonomiske rammebetingelser som sikrer at man kan tilby likeverdige kommunale tjenestetilbud til innbyggerne og næringslivet. Kommunene i tiltakssonen har særskilte ordninger gjennom inntektssystemet, som skal sikre at disse opprettholder bosettingen og fortsatt er attraktiv for næringsetableringer.

Imidlertid er det i dag i inntektssystemet ulike satser for distriktstilskudd for kommunene innenfor tiltakssonen, hvor satsene for kommunene i Nord-Troms er omtrent bare halvparten av satsene som kommunene i Finnmark har. Det må derfor foretas en gjennomgang av distriktstilskuddet for kommunene i tiltakssonen.

Høyre vil derfor:

- Styrke ordningen med at man kan få slettet 10 % av studielånet hvert år man er bosatt og yrkesaktiv i Finnmark eller utvalgte kommuner i Troms i 12 måneder sammenhengende, med maksimalt 44 000 kroner hvert år. Ordningen for grunnskolelærere styrkes også, slik at de kan få slettet ytterligere 25 000 kroner hvert år.
- Videreføre og styrke Finnmarks-fradraget.
- Videreføre fritak for arbeidsgiveravgift, og fritak for el-avgift og merverdiavgift på elektrisk kraft.

- Støtte opp om tiltak som bidrar til bolyst og næringsutvikling i distriktene
- At kommunene i Nord-Troms skal likestilles med Finnmarkskommunene i inntektssystemet.
- Oppnevne en tiltakssonekommisjon som har i oppdrag å vurdere ytterligere utvidelse av innholdet i tiltakssonens virkemidler og eventuelle effekter av dette.

Troms og Finnmark Høyre

34. Et fremtidsrettet lokalsamfunn og næringsliv

Pandemien har endret våre liv på mange måter, og gitt nye utfordringer. Spesielt er barn og unge, kollektivtransport, bedriftene og distriktene rammet.

Barn og unge

I snart to år har pandemien påvirket barn og unge, elever og studenter gjennom varierende grad av smitteverntiltak, hjemmeskole og karantene. Det har vært en ekstraordinær periode som har berørt elever, foreldre, lærere og alle ansatte i og rundt skolen, og selv om prioriteringen fra dag én av pandemien har vært å skjerme barn og unge og bevare en så normal skolehverdag som mulig har det vært umulig å hindre at smitteverntiltakene også har påvirket elever og lærere og ført til tapt undervisning, økt fravær, dårligere motivasjon og en uforutsigbar gjennomføring av skoleåret.

Høyre vil:

- alle skoleeiere må i løpet av 2022 kartlegge konsekvensene av pandemien for barn og unge og legge en plan for å ta igjen faglig og sosial læring.
- utvide eksisterende sommerskoletilbud og etablere nye slik at barn og unge kan delta i faglige, sosiale og kulturelle aktiviteter i sommer og ta igjen tapt læring.

Kollektivtrafikk

Pandemien har endret våre reisevaner. Mens biltrafikken er på vei til tilbake til samme nivå som før koronapandemien, har ikke passasjerene kommet tilbake til kollektivtrafikken. Kollektivtrafikken finansieres også i stor grad av billettinntekter og manglende inntekter kan bety massivt kutt i kollektivtilbudet. Viken Høyre mener derfor det er riktig at staten gir et vesentlig økonomisk bidrag til kollektivtrafikken i Viken ut hele 2022, slik at kollektivselskapene får tid til å omstille seg til en hverdag uten restriksjoner som følge av en pandemi. Når kollektivselskapene tilpasser tilbudet sitt til en ny hverdag etter pandemien, er det viktig å utvikle et billettsystem som er tilpasset de reisendes behov.

Høyre vil:

- at staten opprettholder støtteordningen til kollektivtrafikken i Viken ut 2022.
- at billettsystemet tilpasses de reisendes behov. Det bør settes av utviklingsmidler slik at det gis rom for utprøving av nye løsninger og større fleksibilitet i pris - og billettsystem for å få flere til å velge kollektivløsninger.
- en felles takst og sonestruktur for hele Viken innføres slik at det blir mulig å reise sømløst gjennom hele fylket med periodebillett, samtidig som lavere pris på enkeltbilletter og prisforskjeller på billetter i og utenom rushtid utredes.

Næringsliv

Viken Høyre mener de delene av næringslivet som har vært hardest rammet økonomisk av pandemien også trenger mer langsiktig bistand for å kunne bygge opp bærekraftige bedrifter på nytt. Små og

mellomstore bedrifter har hatt det tøft gjennom pandemien. Regjeringen må ta dette på aller høyeste alvor og handler nå, da ryggraden i mange lokalsamfunn nettopp er denne type bedrifter. Vi snakker om arbeidsplasser, sosiale møteplasser, lokale gründere og ofte sjelen i bygda.

Disse begrensingene i å kunne utøve næringsaktivitet må etter Viken Høyres syn føre til flere treffsikre ordninger for denne delen av næringslivet. Viken Høyre mener at støtteordningene bør være rause, og komme raskt på plass. Det er nå det trengs en real håndstrekning.

Høyre vil:

- sikre SMB-segmentet tilgang til gode og effektive målrettede statlige støtteordninger organisert fra kommunene, og fleksibilitet med hensyn til utsettelse av skatter og avgifter etter enkle søknadsprosedyrer, med et fornuftig rentenivå
- fjerne krav om utbyttenekt
- fjerne arbeidsgiveravgift i arbeidsforhold der arbeidstaker er under 30 år
- gjøre det enklere å få status som turistkommune.
- fjerne kravet om «alle eller ingen»-prinsippet når det gjelder permitteringer og lønnsstøtteordningen
- opprette egne støtteordninger hos Innovasjon Norge som skal bidra til en levedyktig og innovativ reiselivsnæring

Distrikt

Pandemien har ført til at flere nordmenn har blitt fritidsboligbruker i eget land. Resultatet er økt folketall i flere og lengre perioder av året. Endringene arbeids- og ferievaner krever en ny og fremtidsrettet politikk for hyttekommunene.

Høyre vil:

- at bo-hvor-du vil og jobb-fra-der-du-bor også skal gjelde for fylkeskommunalt ansatte.
- utrede en endring i finansieringen for utførte hjemmetjenester slik at den følger brukeren der tjenesten til enhver tid utføres – enten det er fra primærboligen eller på hytta.
- styrke utbygging av høyhastighets bredbånd i områder som er for kostbare å bygge ut på kommersielle vilkår

Viken Høyre

35. Legg ned fylkeskommunene!

Norge har i overkant av fem millioner innbyggere, men har likevel hele tre folkevalgte forvaltningsnivåer. Pågående diskusjoner om reversering av regionreformen viser at det er nødvendig å diskutere om fylkeskommunens berettigelse som forvaltningsnivå. Regjeringen planlegger nå å bruke om lag 700 millioner av skattebetalernes penger på å opprette flere fylkeskommuner. Dette er penger som kunne vært brukt på bedre tjenester til innbyggerne, fremfor å opprette nye strukturer.

Høyre vil legge til rette for at innbyggerne får best mulig tjenester, og mener at oppgavene bør løses nærmest mulig innbyggerne. De fleste av oppgavene fylkeskommunen i dag har ansvar for kan overføres til kommunene. Dette vil bringe tjenestene nærmere folk. Det vil gjøre det mulig for kommunene å gi et helhetlig tjenestetilbud, for eksempel ved at man ser hele opplæringsløpet under ett.

Høyre krever at fylkeskommunene avvikles.

Trøndelag Høyre

Næring

36. Høyre legger til rette for gründere innenfor helse og omsorg!

De tradisjonelle kvinneyrkene er områdene som er mest omdiskuterte når det gjelder bruk av private tilbydere av tjenester. Der tilbydere ofte omtales i negativ forstand av venstresiden. Hvorfor er det greit at kommuner eller andre offentlige aktører kjøper private tjenester via anbudskonkurranser når det gjelder for eksempel nye kommunale veier og bygg, men ikke når det for eksempel gjelder barnehager og sykehjemsplasser?

Vi trenger gründerskap og innovasjon innenfor helse- og velferdssektoren for å få et mangfold av løsninger også innen denne bransjen. Det kommer oss som innbyggere til gode. Dessverre er ikke alle former for gründerskap like godt mottatt av alle. En gründer som satser og skaper arbeidsplasser innenfor kvinnedominerte bransjer, omtales av venstresiden i norsk politikk som profitører. Mens de samme personene omtaler gründerne i mer mannsdominerte yrker som innovatører. Slike holdninger og valg av begrep er ødeleggende og må ta slutt.

I tillegg til å omtale gründerne innen helse- og velferdssektoren for velferdsprofitører, gikk venstresiden til valg på å fjerne de påståtte profitørene. Og nå skal de innfri sine lovnader; Det skal legges til rette for systematisk avvikling av private aktører innenfor helse og omsorg.

Ny regjering setter kvinnelige arbeidsplasser og kvinnelig gründerskap i spill.

Mange kvinnelige grundere er blant de som driver private helse- og omsorgstjenester. Mange kvinnelige arbeidsplasser står på spill. Det er kvinner som har laget sin egen private arbeidsplass. Dette er kvinner som sørger for et mangfold i velferdstjenestene til deg og meg. Mangfold når vi skal velge barnehage til våre barn, lege til oss selv eller hvem som skal ta vare på dine foreldre når de ikke lenger er i stand til å ta godt nok vare på seg selv. Dette er grundere som er med å sikre gode tjenester for alle innbyggere.

Høyre mener det er dårlig kvinnepolitikk å avvike private sykehjem og private barnehager, som gir et dårligere tjenestetilbud til oss alle som innbyggere.

- Høyre vil jobbe for at kvinner skal kunne ta bevisste valg som sikrer økonomisk uavhengighet og mulighet til å bestemme over egne liv. Kvinner skal være med på å eie sin del av verden, sin egen framtid og sin arbeidsplass.
- Høyre skal legge til rette for økt bruk av private tilbydere av tjenester innenfor helse og omsorg. Kvinnelig gründerskap innenfor helse og omsorg skal settes høyt på agenda.
- Høyre skal jobbe for å løfte fram en bredde av rollemodeller og gjøre flere kvinner synlige. Suksesshistorier fra private helse og omsorgs aktører må fortelles.
- Høyre skal være et tydelig opposisjonsparti i saken om kvinnelig gründerskap og private aktører innen helse og omsorg nasjonalt.

Trøndelag Høyre

37. Arbeidsplasser i fiskemelindustrien og på industritrålerne trues

Industritrålfisket er truet fordi myndighetene vil se all bifangst under ett, uten hensyn til hva bifangsten består av. Samlet bifangst i vekt under industritrålfisket skal ikke overstige 20% av fangsten heter det nå. Tidligere var det i industritrålfisket tillatt å ha bifangst av en rekke opplistede arter som ikke er kvoteregulerte, mens bifangst av de kvoteregulerte konsumfiskartene torsk, hyse og sei kunne til sammen være inntil 20% i vekt. Nå er forskriften endret til at det er tillatt å ha inntil 20% bifangst i vekt av andre arter». Dette vil gjøre industritrålfisket ulønnsomt.

Industritrålfangstene leveres til fiskemelfabrikkene og bifangst til fiskemottakene er nærmest en garanti for fabrikkdrift gjennom hele året. Uten vil fabrikker og mottak måtte stenge ned i store deler av året, og fiskebåtene miste store inntekter.

En samlet fiskerinæring protesterer og mener det vil få store uheldige konsekvenser dersom ordlyden opprettholdes. Fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran sier på departements nettside at tillatt bifangst i industritrålfisket ikke blir endret. Statsråden har nå utsatt iverksettelsen av forskriften og se nærmere på ordlyden. Høyre mener at ordlyden i forskriften derfor må endres til slik den var senest i 2021. Noe annet finner Høyre uakseptabelt.

Rogaland Høyre

38. Ein meir målretta politikk for verfta

Norske verft kan aldri bli billigast, derfor må dei fortsatt vere dei beste på kvalitet og teknologiutvikling. Norske verft har vore gjennom store omstillingar dei siste åra, og har gjort ein formidabel innsats i dette arbeidet. Men staten må også bidra meir gjennom virkemiddel og regelverk for å styrke verftas konkurransevne i åra som kjem.

Norge, og ikkje minst Vestlandet, er i stor grad tufta på samspelet mellom dei landbaserte og havbaserte maritime næringane. På land har og er framleis verfta arnestaden der framoverlente reiarlag i lag med ei rekkje innovative lokale utstyrproducentar bygger nyaste teknologi inn i framtidens fartøy – no. Ei rekkje spesialfirma leverer sine tenester nettopp til verfta – som syr saman det heile til eitt felles prosjekt.

Den landbaserte delen av den maritime industrien er med på å sikre at ferjefylket Møre og Romsdal til ei kvar tid har ein trygg og stabil ferje- og hurtigbåtflåte. At våre fiskefartøy er i stand til å hauste frå havet – både nær kysten og langt til havs – og på alle verdas hav. Fartøy har også blitt utvikla og levert til ein global oljeindustri. I lag med reiarlag ønskjer ein å nå tak i satsinga på havvind. Vi har sett utvikling og bygging av ei rekkje avanserte ekspedisjonsskip – med morgondagens teknologi levert i dag. Havbruksnæringa har blitt ein ny, viktig «motor» i det maritime samspelet. Våre forsvars- og kystvaktfartøy er sikra lokale verkstadar og kunnskapar som i fellesskap gjer oss i stand til å kunne halde oss flytande som nasjon ein regnversdag.

Når vi veit at andre land vi konkurrerer med har en offensiv nasjonal politikk for å gi rause ordningar for sine verft, er det viktig at Noreg stiller opp med like gode ordningar slik at norske verft ikkje har ein konkurranseulempe når dei skal vinne anbud.

Høgre vil:

- At staten alltid skal nytte det nasjonale handlingsrommet som finnes innanfor EØS-regelverket når det gjeld garantiar/tilskot og utlysning av offentlege anbud

- Fjerne formuesskatten på arbeidende kapital
- Ha som hovedregel at offentlige maritime investeringar, til dømes fartøy, skal byggas i Noreg
- Sikre ei rettferdig støtteordning for opprydding i sjøen ved norske verft
- Sørge for at lovverket framleis vil gi tilgang på innleidd arbeidskraft ved behov

Møre og Romsdal Høyre

39. Ikke svekk lokalt eierskap i fiskeri og havbruk

Nordland Høyre ønsker ikke den foreslåtte endringen om verdisetting av tillatelser som vil øke skattetrykket dramatisk for eierne til små lokaleide havbruksselskap i Nordland. Økt skattetrykk på eierne vil føre til svekket konkurransevne til bedriftene, og ringvirkningene lokalt i distriktet. Dette er også de bedriftene som er svært viktige for sine lokalsamfunn, fordi man i stor grad har investert i og bygget opp underliggende selskaper, leverandør industri, smoltproduksjon, lokale brønnbåtrederier, slakting og lokal videreforedling. For store deler av Nordland er derfor disse lokalforankredeselskapene selve grunnstammen i bosetting og bolyst ute i distriktet.

Den foreslåtte endringen vil favorisere de store børsnoterte selskapene med utenlandske- og andre eiere som i dag ikke betaler formueskatt. Børsnoterte selskaper som har utenlandske eiere som ikke betaler formueskatt vil være tjent med at denne ordningen innføres. Dette fordi disse selskapene vil ha en konkurransefordel som gir dem høyere avkastning enn lokale norskeide selskap. Dette medfører også at de lokaleide norske selskapene på sikt vil kunne bli presset til å selge til disse børsnoterte selskapene.

Den foreslåtte løsningen kommer på en tid hvor lønnsomhet i næringen er svekket med økt produksjonskostnader, og innføring av andre særskatter. Næringen har støttet innføringen av en produksjonsavgift, og støtter også at salg av tillatelser skal gi fellesskapet betydelige merinntekter utover ordinære skatter, samt mange ringvirkninger tilbake til både lokalt næringsliv og leverandørindustri til havbruksnæringen.

Hvis denne endringen blir stående, vil havbrukstillatelser for de små selskapene over natten bli økt i verdifastsettelse til et betydelig nivå. For at eierne skal kunne betale den økte formuesskatten vil de berørte bedriftene måtte ta ut ekstraordinært utbytte. Dette er et meget store beløp for hvert selskap og vil tappe selskapene for midler som ellers ville gått til påtrengte investeringer og utvikling av selskapet, lokale leverandører og ringvirkninger til lokalsamfunnet. Dette vil svekke de minste selskapenes muligheter til å delta i omstillingen av næringen, og vil sannsynligvis føre til at eierne tvinges til å selge ut eierandeler eller hele selskap.

Høyre ber:

- Om at forslaget på formueskatt på oppdrettskonsesjoner trekkes, og at det gjøres en mer grundig vurdering av konsekvensene av innføringen i havbruksnæringen.
- Det bør også utredes konsekvenser av formueskatt for verker og bruk innen fiskerinæringen.

Nordland Høyre

Transport og kommunikasjon

40. Fylkesveiene må fornyes og forbedres

Store deler av fylkesvegnettet i landet er i sterkt forfall. Dette skyldes i stor grad manglende politisk prioritering av midler til vedlikehold og oppgradering. Forfallet må stoppes nå!

Høyre krever at fylkesveier som er særskilt viktige for næringslivet igjen blir riksveier, slik at staten overtar det økonomiske ansvaret og kan få til en rask oppgradering av disse veiene. Dette kan frigjøre midler til oppgradering av øvrige fylkesveier.

Stoltenberg-regjeringen overførte ved regionreformen i 2010 ansvaret for «øvrige riksveger» til fylkene, uten finansiering av vedlikeholdsetterslepet på minst 25 milliarder kroner. Vedlikehold av fylkesveiene er nedprioritert, derfor er etterslepet økt til 70 milliarder kroner nasjonalt.

Mangel på vedlikehold og opprustning, mer trafikk og flere tunge kjøretøy har medført at mange av fylkesvegene nå er i svært dårlig stand. Dette betyr redusert fremkommelighet og økt risiko for ulykker. Det gir store ulemper for næringslivet og for oss andre som ferdes på vegene. I tillegg har klimaendringer ført til økt flom og flere skred, som igjen betyr store ekstra kostnader. God standard på fylkesveiene vil bidra til at folk blir boende i distriktene.

En tverrpolitisk forståelse og enighet om utfordringene, både nasjonalt og regionalt, kan bidra til å sikre tilstrekkelig finansiering over tid. Et finansiert vedlikeholdsprogram for fylkesvegnettet er nødvendig.

Dette kan gjøres på samme måte som Solberg-regjeringens nasjonale satsingen på stamvegnettet. Det har vært en tydelig og kraftig satsing over flere år. Rapportene fra våre fagmyndigheter om tilstanden på vegnettet har vært tilgjengelig lenge. Bevilgningene til fylkesveger har vært for lave.

Uavhengig av om veiene er klassifisert som fylkesveier eller riksveier er vi avhengig av at landet og fylkene styres av partier som vil satse på gode og trygge veier. Støre-regjeringen startet sin regjeringssperiode med å kutte i veibevilgningene. Med regjeringens avhengighet av SV og andre partier på venstresiden, kan vi risikere ytterligere kutt i årene som kommer. Det må legges press på den rødgrønne regjeringen slik at de ikke reverserer Solberg-regjeringens storstilte satsning på vei.

Høyre vil:

- fortsette å arbeide for større bevilgninger til fylkesveiene både i Fylkesting og Storting, med særskilt fokus på viktige næringsveier
- arbeide for tverrpolitisk enighet om å styrke fylkesveinettet
- arbeide for et eget vedlikeholds- og investeringsprogram for å sikre tilstrekkelig finansiering av styrking av fylkesveinettet
- sikre at fylker som prioriterer fylkesvei belønnes for dette med økonomisk midler
- at staten overtar det økonomiske ansvaret for de viktigste næringsveiene

Trøndelag Høyre

41. Framtidas transport

Kollektivtilbod for framtida

Reisevanane våre er i stadig endring. Allereie før pandemien såg vi at stadig fleire endra måten dei reiste på. Manglande eller lite attraktive tilbod førte til at mange valde privatbil. Elektriske båtar og ferjer viste nye moglegheiter for miljøvenleg transport. Etter koronapandemien er endringane endå tydelegare.

Vi ser no eit drastisk fall i tal reisande med kollektivtransport. Der folk tidlegare valde bussen for kortare turar, reiser no fleire med el-sparkesykkel. Der mange før hadde månadskort og halvtårskort, reiser fleire med enkeltbilletter og tidvis bruk av bilen. Sjølv om reisevanane og preferansane truleg er varig endra, er kollektivtilbodet heilt likt som før. Slik kan vi ikkje ha det. Tida er inne for smarte løysingar.

Det er på høg tid å endre kollektivsystemet til det folket faktisk har behov for og ynskjer seg. Reisevanane er mykje meir komplekse enn tidlegare, og inkluderer ei rekke andre transportmiddel enn buss. Det betyr at vi må tilpasse oss og heller skape eit fleksibelt og brukarvennleg system.

Høgre ynskjer å modernisere heile kollektivsystemet ved å tilpasse tilbodet etter det innbyggjarane etterspør. Vi ønsker ei brukarteneste som inkluderer alle reisemetodar frå buss, bildeling, el-sparkesykkel, hurtigbåt, ferje, bysykkel, innfartsparkering og så vidare. Vi ynskjer eit saumlaust mobilitetssystem der den reisande har alt dei treng i ein app eller side. Det vil gjere det enklare og meir attraktivt å finne og nytta gode, grønne og effektive reisemåtar i heile landet.

Vi må tenke nytt når vi skal laga eit kollektivsystem for framtida. Det er heilt avgjerande for både distrikts- og byutvikling og vekst i næringslivet. Mange kommunar og bydelar har mista faste buss- og båtruter. Det er ofte manglane samordning mellom buss, båt og tog. I framtida må vi ha fleksible og samordna system i samsvar med behovet til dei reisande. Mottoet må vere; hent meg og ta meg heilt fram. Meir moderne og eit lett tilgjengeleg kollektivsystem vil òg gjere det enklare og meir attraktivt for norske og utanlandske gjestar å reise kollektivt. Det sikrar og utvidar kollektivtilbodet og bidrar til ny vekst i reiselivet.

For å kunna utvikle kollektivtilbodet vidare, er vi avhengig av at fleire ynskjer å nytte det. Auka inntekter gir auka føreseielegheit, og gir moglegheit for fleire investeringar. For å sikre at endå fleire kan nytte seg av slike reisetilbod treng vi lett tilgjengeleg info og eit betalingssystem alle kan forstå. Vi må og sikre at prisen på tilbodet er konkurransedyktig.

Mange lokalsamfunn har sjøtransport som einaste kollektivtilbod. Tilboda må vere attraktive både med tanke på frekvens og pris. Vestland Høgre ber om at staten reduserer billettprisane for hurtigbåt tilsvarsande som er gjort for ferjer.

Høgre ynskjer eit nytt kollektivsystemet som er mobilt og fleksibelt. Det betyr at tilbodet heile tida må tilpassast til det beste for kundane. Fylkeskommunen bør vurdere eigne prøveprosjekt der ein til dømes differensierer prisane avhengig av kor langt ein reiser, men med eit makstak. I tillegg kan ein vurdere ulike belønningssystem der det løner seg å velje grønt, og i periodar innføre rabattar for å gi insentiv til å nytte seg av tenestene.

For å sikre eit best mogleg kollektivsystem må vi prioritere. Høgre ynskjer at ruteselskapa går gjennom alle tilboda til dei reisande, og sikrar best mogleg utbytte av dei tilboda vi leverer. Vi må og sikre at kollektivtilboda er optimalisert for kundane, og at buss, båt, bane og tog er samkøyrde slik at ein får smidige overgangar mellom dei ulike tilboda.

Høyre vil:

- At det blir nytta ei felles brukarplattform som kan nyttast av alle reisande i fylka, som inkluderer alle relevante reisemåtar for å skape eit heilskapleg kollektivsystem
- At ruteselskapa må sikre fleksibilitet i systemet med effektiv samkoordinering mellom ferje, hurtigbåt og buss
- Tilpasse prisnivået på kollektivtilbodet betre for å gjere det meir konkurransedyktig
- Gjere det lettare å nytte behovsstyrte kollektivtilbod som «HentMeg», særleg i distrikta
- At fylkeskommunen og ruteselskapa i større grad samarbeider med kommunane om betre kollektivløysingar for å utnytte dei moglegheitene fylket rår over
- Ta initiativ overfor staten om reduserte billettprisar for hurtigbåt tilsvarande det som er gjort for ferjer

Staten må vera garantisten for nye grønne kollektivløysingar

Dersom vi skal løyse klimakrisa må vi sikre grønne løysingar i alle sektorar, dette gjeld også innan transport. Heile 32% av klimagassutsleppa i Norge kjem frå transportsektoren. Det gjer at vi har eit stort potensiale for å få ned utsleppa ved å sikre meir klimavennelege måtar å frakte gods, varer og folk på. For å få til det må staten vera ein pådrivar og tilretteleggjar for nye grønne løysingar.

I Vestland har vi alle moglegheiter for å utvikla og ta i bruk ny teknologi. Vi har grøn kraft, investeringsvilje og dei kloke hovuda som kan skape dei nye løysingane. Dette gjeld for svært mange sektorar, men innan transportsektoren er det spesielt i maritim sektor vi har utpeika oss. I Førde har ein etablert skipdesignmiljø i verdsklasse, med null- og lågutslepsfartøy av nær sagt alle slag. I Florø ligg Evoy, som designar, utviklar og leverer verdssleiande kraftige heilelektriske motorsystem. I Hyen i Nordfjord ligg Brødrene AA, som er ei verdssleiande bedrift innan design og produksjon av hurtiggåande fartøy i karbonfiber. Selskapet står òg saman med reisarlaget The Fjords som har den ikoniske «Future of The Fjords», som er heilelektrisk og heilt utsleppsfri, og som frakter glade turistar mellom Flåm og Gudvangen.

Fleire reiarlag med røter i Vestland har vist veg; Eidesvik, Willhelmsen og fleire. Vidare har vi kraftselskap som har sett seg i førarsete med landstraum til alle typar skip. BKK sitt Plugh AS har no fått ein fot innanfor dette segmentet ved å få opp nye forretningskonsept på området. Wartsila på Stord jobbar i desse dagar med å innfase nullutsleppsenergibærarar som hydrogen og ammoniakk saman med Sustainable Energy katapulten på Stord. Det vil revolusjonere heile den globale skipsflåten på sikt. Klyngebedrifta NCE Maritime Cleantech har vore pådrivar for dei innovasjonane som er kome fram. Alt frå ferjer, hurtigbåtar, offshore supplyskip, fiskebåtar og cruicenæringa. I Flåm blir det planlagt energihub som vil nytta tilgjengeleg og miljøvennleg kraft til landstramanlegg, elektrisk transport på land og produksjon av hydrogen. Vår innovative leverandørindustri leverer produkt og teknologiar som kan gje eksportpotensiale for store delar av norsk industri samstundes som vi bidreg til å få opp teknologi som kutter utsleppa globalt når dei vert teke i bruk.

Hub For Ocean er ein medlemsorganisasjon for aktørar i havnæringa. Hub for Ocean drifrar òg den nasjonale klynga Ocean Hyway Cluster, som arbeider for å realisere hydrogenbaserte løysingar i maritim næring. Dette er framtida, og han blir skapt på Vestlandet. Vår posisjon som kraftprodusent gir Vestland fortrinn som produksjonsarena for hydrogen. Vi har då hand om heile verdikjeda; produksjon, distribusjon og forbruk.

Men utviklinga går fort, og det offentlege sakkar no akterut. Dersom vi skal få ned utsleppa må vi strekke oss lenger. Samtidig som utsleppa aukar i verda rundt oss, står dei på Vestlandet klar til å kome i gang

med ein hydrogenpilot. Likevel er det offentlege på defensiven, og ein får ikkje satt i gang med piloten slik ein ynskjer. Vi må sikre at prosjekt som dette går raskare og at staten gjer det lettare å gjere slike investeringar.

Det skjer mykje spennande innan ny teknologi for å gjere transporten grønnare, men det offentlege må vere med. Dette gjeld særleg via innkjøpsmakt og fastsetting av vilkår i kontrakt.

Vi må få fleire verkemiddel i verktøyskrinet. Differansekontraktar er eit av desse. Det legg til grunn at staten går inn og garanterer for ein gitt pris på fossilfritt drivstoff, som hydrogen. Dette er nødvendig for at aktørane skal ha forutsigbare kostnader for drifta av fartøya. Når voluma på drivstoffa går opp, går prisen ned. Samstundes vil også CO2 prisen på sikt vera med på å utlikne desse skilnadane.

Våre fortrinn med rein elektrisk kraftkompetanse innan el-bilsatsing og satsing på el ferjer og marine fartøy, har sett oss i ein unik posisjon som testarena for el-baserte framkomstmiddel. Vår geografi og vårt klima gir oss unike fortrinn – det som er mogleg å få til i Norge er mogleg å få til i resten av verda. Kortbanenettet og fly som del av infrastrukturen vår, gir oss difor unike fortrinn for også å bli ein testarena for mindre passasjerfly på korte distanser med batteridrift.

Høgre vil:

- At staten i større grad skal vera økonomisk garantist for å grøne løysningar innan transportsektoren gjennom differansekontraktar.
- Sikre forutsigbar auke i CO2 pris over ein 10 års periode
- At det offentlege (stat og fylkeskommune) skal vektlegge klima høgare i sine anbod og sikre den fylkeskommunale økonomien i slike kontraktar
- Legge tilrette for hydrogenknutepunkt langs kysten for å dekke den maritime sektoren, som også kan dekke andre transportformer som landtransport, tog og fly
- Sørge for at staten tar initiativ til og sikrar vidare satsing på el-fly og nullutslippfly i Norge, og bidrar til at Norge blir ein testarena for slike fly.

Vestland Høyre

Utdanning og forskning

42. Ett relevant og tilgjengelig utdanningsløp for alle

En god skole er viktig for at elevene lykkes. Det gjelder både lærere og skoletilbud. I tillegg må overgangen til høgere utdanning gjøres enkel og rettferdig.

Elevene må få være med på å bestemme hvilket utdanningsprogram, og hvilken skole de vil gå på. Samtidig må dimensjoneringen av tilbudet i større grad svare på arbeidslivets behov. Fritt skolevalg skal være en grunnleggende rettighet i elevens skolegang, der eleven selv vet hva som passer best for sin skolegang. Det er også viktig at skolens plassering ikke skal gjøre utslag på lærernes og det faglige innholdets kvalitet. Det skal ikke ha noe å si om du bor i Vestland eller Viken for om skolegangen din er god eller ikke.

Etter 8 år med Høyre i regjering fullfører 8 av 10 ungdommer videregående skole, flere velger yrkesfag og flere ungdommer får lærekontrakt. Nå må fullføringsreformen gjennomføres. Det er også nødvendig å

fornye ungdomsskolen for å få trivselen opp og fraværet ned, og sikre at alle elever har et faglig grunnlag som gjør at de kan fullføre videregående.

En god skole starter med gode lærere. Den store satsingen på videreutdanning av lærere må derfor fortsette og lærerspesialistordningen må utvikles og utvides videre. Dessverre ser vi at det er mye vanskeligere å rekruttere lærere til små steder og distrikter. I Nordland og Troms og Finnmark har man løst dette ved å kunne slette studielån dersom man jobber som lærer der over et visst antall år. Denne ordningen bør man se på muligheten for å gjelde flere områder som over tid har slitt med rekrutteringen. Lærernormen gjør det utfordrende for kommunene å prioritere ressursene til de skolene som trenger det. Den legger også opp til at det er tettheten av lærere som er viktigst, og ikke at læreren er kvalifisert. I ytterste konsekvens engasjerer man da ufaglærte lærere, bare for å dekke lærernormen. Vi mener det viktigste må være kvalitet, ikke kvantitet.

Videre må man gjøre opptak til høyere utdanning enklere, for å få elevene videre til høyere utdanning. Man bør tillate at utdanningsinstitusjoner har mulighet til å ta opptaksprøver, motivasjonsbrev, og lignende der det er hensiktsmessig. Samtidig bør tilleggspoengsystemet endres. Det er viktig å styrke viktigheten av fagligheten i skolen og at man skal bli belønnet for å gjøre en innsats.

I Viken er det nesten 150.000 voksne som ikke har fullført videregående skole. Arbeidslivet krever stadig mer kompetanse og arbeidsmarkedet for de som ikke har fullført videregående blir stadig mindre. Samtidig mangler mange bedrifter arbeidskraft med riktig kompetanse. Fylkeskommunen har en viktig oppgave i å utvikle tilbud til denne gruppen i tett samarbeid med næringslivet og utdanningsinstitusjonene.

Høyre vil:

- at skolens plassering ikke skal gjøre utslag i kvaliteten på skolen.
- innføre nasjonalt fritt skolevalg på videregående, og en løsning som gjør det lettere for elever å bytte ungdomsskole i sin kommune.
- Dimensjoneringen av studietilbudet på videregående skole må i større grad tilpasses arbeidslivets behov
- videreutvikle løsninger som AV1-robot for elever som har begrunnet fravær over lengre tid.
- ha større fokus på lærerrekruttering i distriktene.
- se på muligheten for å slette studielån ved ansettelse i områder med vedvarende lav lærerrekruttering, som dagens ordning i Troms og Finnmark og Nordland.
- fjerne lærernormen, men beholde ressursene i skolen.
- innføre karakterkravet 4 i norsk og engelsk for å komme inn på lærerutdanningen, samt beholde karakterkravet i matematikk.
- gi utdanningsinstitusjoner muligheter til å benytte alternative opptakskrav ved opptak til høyere utdanning.
- fjerne tilleggspoeng for alder, kjønn, og folkehøyskole.
- Gjennomføre en ungdomsskolereform som bidrar til å øke elevenes motivasjon, læring og trivsel.
- Gjennomføre fullføringsreformen og sammen med arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene legge til rette for at flere voksne kan få fagbrev eller studiekompetanse.

Viken Høyre

43. Øke stipend til videregående elever som er borteboere

I dag har vi en ordning der borteboere på videregående skole maksimalt kan få kr. 4.700,- i borteboerstipend i måneden. Flere utleiery presser prisene over det som er måneds summen av stipendet som gjør at flere i borteboere sliter med å få økonomien til å gå rundt. Høye leiepriser og lave stipend gjør at elever må ta ekstra vakter på jobb etter skolen og mange har ikke tilgang på deltidsjobber. Dårlig råd blant studentene kan føre til et usunt kosthold. Et usunt kosthold og et fokus på jobb i stedet for skole fører til en dårligere læringskurve.

Elever med lang reisevei kan også få reisestipend. Hvor mye man får i reisestipend avhenger av hvor langt hjemmefra det er man bor på hybel. For eksempel er hjemmet ditt 300 km fra hybel så kan man motta kr. 1,90 per km. Dette gir kr.570,- i året. Dette er nok til kun en månedsbillett. Elever blir dermed økonomisk avhengig av foreldrene, eller at de er avhengig av en jobb på siden av skolen.

Fraflytting fra bygda er et stort problem over hele landet. Fraflytting fra distriktene kan løses ved å gi de som velger å gå på skole i distriktet bedre økonomisk støtte. En økning av reisestipendet og borteboerstipendet er en fin måte å gjøre dette på.

Høyre vil:

- Øke dagens borteboerstipend til kr. 5.000,- i måneden
- Dekke hjemreise opptil 6 ganger i året til minstesats
- Gi de som velger videregående skole i distriktet kr. 1000,- i tillegg i året i reisestipend
- Borteboer- og reisestipend indeksreguleres.

Nordland Høyre

44. En ny politikk for friskoler – Ja til et mangfoldig og utviklende skoletilbud!

Støre-regjeringen har startet et angrep på friskolene og elevenes valgfrihet hvor utviklingen fra Høyres regjeringstid reverseres uten utredninger eller en plan. Initiativer som er sterkt ønsket i sin kommune opplever at kunnskapsministeren nekter å ta søknader under behandling, i påvente av en ny og strengere lov. Denne utviklingen svekker Norge som kunnskapsnasjon.

Friskoler som er not-for-profit, drevet av ildsjelers engasjement, er en styrke og ikke en trussel. De representerer initiativ nedenfra og opp, i stedet for styring ovenfra og ned. Friskoler sikrer et mangfold som gjør at færre elever faller utenfor og at flere dermed får seg utdanning og bedre utsikter til arbeidslivs- og samfunnsdeltagelse. Dette er viktig for den enkelte og for velferdsstatens bærekraft.

Høyre vil:

- At friskoler skal kunne startes opp på et mangfold av godkjenningsgrunnlag, men med tydelige krav til kvalitet.
- Sikre at hensynet til det helhetlige skoletilbudet i et område blir grundig vurdert før nye friskoler får godkjenning, men ikke gi kommuner veto mot nye friskoler.
- Ha et særlig løft for friskoler som retter seg mot elever som har behov for særskilt tilrettelagt opplæring for å fullføre skolegangen.
- Inkludere hensynet til friskolene bedre i skolepolitikken slik at endringer i utdanningssystemet også blir vurdert opp mot disse skolenes behov og egenart.

- Sikre en mer likeverdig finansiering av friskoler blant annet ved å løfte tilskuddet til bygg.

Lisbeth Hammer Krog
Anne Kristine Linnestad
Tore Vamraak
Morten Skauge

Bærum Høyre v/ lokalforeningsleder Henrik Asheim

45. Økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager

Barnehagen er en trygg omsorgsarena og en arena for å lære gjennom lek. Halvparten av barna i Norge går i en privat barnehage. I forhandlingene om statsbudsjett for inneværende år, fikk Sosialistisk Venstreparti flere gjennomslag som forverrer private velferdstilbyderes betingelser. Det er varslet flere endringer som kan få store konsekvenser for fremtidens velferd, eksempelvis: «Stortinget ber regjeringen innen mars 2022 nedsette et offentlig utvalg som skal utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansiert velferdstjenester, og legge fram en egen nullprofittmodell for hver slik sektor. Utvalget skal også foreslå en juridisk definisjon for ideelle driftsformer». I Norge har særlig barnehagesektoren et betydelig innslag av private og ideelle aktører, og den sosialistiske regjeringens politikk vil føre til konkurser og lavere barnehagedekning.

Overskuddet i barnehagesektoren er marginale, samlet sett cirka to prosent, og lovverket gir kommunene som tilsynsmyndighet mulighet til å trekke aktører som tar ut uhensiktsmessig stort utbytte. Det synes derfor å være ideologiske motiver som styrer sosialistenes politikk.

Regjeringen foreslår nå en betydelig reduksjon i de årlige tilskuddene til de private barnehagene. Mange private barnehager sliter økonomisk, og én av tre går med underskudd. Dette er svært bekymringsfullt. Skal vi opprettholde og sikre et mangfoldig barnehagetilbud, må finansieringssystemet være bærekraftig og forutsigbart. Slik kan barnehageeiere fortsatt ansette flere barnehagelærere og pedagoger, satse på kompetanse og faglig påfyll for alle ansatte, sikre at barn som trenger ekstra hjelp følges opp på en god måte, og kunne tilby et innhold av høy kvalitet. Høyre er bekymret for nasjonale rammereduksjoner til de private barnehagene. Og for fremtidig rasering av en sektor der de private barnehagene har vært helt nødvendige for at vi har lyktes med å oppnå full barnehagedekning.

Høyre vil:

- Gi private barnehager forutsigbarhet og et rammetilskudd som sikrer en forsvarlig drift, ansattes lønns- og pensjonsvilkår, flere pedagoger, mer etter- og videreutdanning og god oppfølging av alle barn med ekstra behov.
- Sikre reell økonomisk likebehandling av de private og offentlige barnehagene.

Agder Høyre

Utenriks og forsvar

46. Norge må ruste opp Forsvaret

Europa står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Russland har brutalt brutt folkeretten, overfalt Ukraina og gjennomfører en aggressiv krigføring mot en fredelig nasjon med hensynsløs bombing av sivile mål.

En ny sikkerhetspolitisk situasjon gjør at vi må investere mer i forsvar. Forsvarsbudsjettet må økes mer enn det som ligger inne i Forsvarets langtidsplan. Statens aller viktigste oppgave er tross alt å sørge for sikkerhet og frihet for innbyggerne, og unngå krig på norsk territorium.

Solberg-regjeringen snudde nedbygging til kraftig opprusting av Forsvaret med 30% økning av budsjett, investering i strategiske kapasiteter, og startet oppbygging av et sterkere landforsvar og tyngdepunkt i nord.

Forsvarsstrukturer er krevende å endre, men sikkerhetsbildet kan endre seg raskt. De senere års utvikling bekrefter dette. Strukturer som bygges opp, og kapasiteter som implementeres, må derfor være robuste, forberedte og fleksible.

Militær styrke er ikke lenger det eneste som teller for å beskytte samfunnet vårt. Beskyttelse av infrastruktur, cybersikkerhet og beredskap mot informasjonsoperasjoner har kommet til.

Norge må med egne ressurser selv kunne håndtere første fase av en krise og konflikt i landet og særlig i nordområdene. Alliert mottak må sikres gjennom vår evne til å opprettholde suverenitet i en innsettelsesfase.

Forsvaret og regjeringen må gjøre en rask vurdering av hva som kan gjøres på veldig kort sikt. Det er ikke tid til å avvente konklusjonene fra forsvarskommisjonen før en kraftfull styrking av Forsvaret iverksettes. Forsvarssjefens fagmilitære råd fra 2019 er et godt utgangspunkt. Samtidig må vi passe på at vi nå ikke går for utdaterte alternativ. Læringen fra denne krigen i Ukraina må medføre planer som er justert for alle utgangspunkt.

Høyre vil:

- Allerede i RNB 2022 sikre betydelige ekstrabevilgninger til forsvaret til nødvendige strakstiltak.
- Øke forsvarsbevilgningene kraftig og minst til 2% av BNP senest innen 2023, slik at bevilgningene møter landets sikkerhetsutfordringer.
- Slå ring om NATO og styrke samarbeidet med våre nærmeste allierte og partnerland.
- I dialog med Forsvarssjefen prioritere tidligere innfasing av kapasiteter som ikke er finansiert eller tidfestet.
- Prioritere kapasiteter som raskt kan påføre en angriper store tap. Hensikten er å etablere både en avskrekkende og defensiv effekt for et angrep mot Norge.
- Styrke rammevilkår for utholdenhet, herunder bygge opp beredskapslagre av medisiner, mat, drivstoff, ammunisjon og energi, samt lage beredskapsplaner for å rekvirere sivile kapasiteter til militær innsats, f.eks. sivile helikoptre.
- Styrke cyberforsvaret og prioritere beskyttelse av kritisk infrastruktur og institusjoner for nasjonalt lederskap.
- Styrke samspillet på tvers av samfunnssektorene for tidligere å kunne avdekke mulige trusler og raskere kunne sette enkelthendelser inn i et større helhetsbilde.
- Etablere en strategi for hvordan Norge kan styrke forsvarsviljen i befolkningen gjennom kunnskap om forsvarets rolle, trusselaktører, og deres virkemidler.
- Sivilforsvaret må styrkes for å ta vare på befolkningens sikkerhet

- For et lite land som Norge er Totalforsvaret spesielt viktig. Arbeidet med å utvikle Totalforsvaret må forseres.

Trøndelag Høyre
Nordland Høyre
Troms og Finnmark Høyre
Innlandet Høyre
Vestfold Høyre
Nordan Helland
Espen Fiskebeck
Jo Daniel Liseth
Claus Hoff
Per Barth Lilje

47. Sikkerhet gjennom samarbeid, og fred gjennom styrke

Vi lever i en usikker verden.

Pandemien, terrorhendelser, krigen i Ukraina og annet har vist oss at vi er forholdsvis dårlig forberedt på det uventede. Man kan aldri forberede seg på alt, men Høyre Studenter mener konsekvensen av denne erkjennelsen må være en betydelig beredskapsatsning.

En slik satsning må være gjennomgripende. Ikke bare innenfor forvars- og sikkerhetspolitikken, men innenfor alle relevante samfunnsområder.

En start ville være en ærlig og helhetlig gjennomgang gjennom Kongerikets samlede beredskapsstyrke, evne til selvforsvar og reelle forsvarsstyrke.

Eksempelvis mener Høyre Studenter at totalitære regimer som Kina og Russland ikke bør aksepteres som eiere av norske naturressurser, strategisk eiendom og/eller kritisk infrastruktur. Slikt eierskap bør som utgangspunkt være norsk, med en unntaksvis åpning for alliert eierskap.

Videre bør Norge fortsette å investere i sitt NATO-medlemskap.

Vi må investere mer i forsvar, sikkerhet og beredskap, øve mer med våre allierte, samt kjøre flere øvelser på norsk jord. Som en start må to-prosentmålet innfris så raskt som overhodet mulig, og deretter erstattes av et nytt tre-prosentmål, blant annet for å imøtekomme fagmilitære råd.

Forsvarssjefens anbefalinger må være utgangspunktet for satsningen.

Høyre vil:

- Fremheve, tydeliggjøre og vektlegge sikkerhetspolitiske hensyn mer på alle samfunnsområder.
- Gjennomføre en helhetlig gjennomgang av norsk beredskap med sikte på å styrke både planverk og de operative tjenester.
- Av sikkerhetspolitiske hensyn som klar hovedregel kun tillate norsk og alliert eierskap til norske naturressurser, strategisk viktig eiendom og infrastruktur.
- At Norge skal forbli et stabilt, sentralt og aktivt NATO-medlem.

- Styrke sitt engasjement i NATO ytterligere ved å videreutvikle og forsterke det militære samarbeidet med utvalgte allierte land som USA, Storbritannia, Tyskland, Nederland og Frankrike.
- Sikre økt fokus på samordning av systemer og materiell blant NATO-allierte.
- Sterkt øke Norges og NATOs militære tilstedeværelse i nord.
- At norske marinebaser og flybaser i størst mulig grad skal være tilgjengelig for besøk på kort varsel av allierte fartøy og fly.
- Sørge for at Norge oppfyller sine lovnader om å bruke to prosent av BNP på forsvar så fort som mulig, for deretter å oppjustere ambisjonen til en gradvis opptrapping til tre prosent.
- Bevare verneplikten.
- Støtte Ukraina med materiell og økonomisk støtte så lenge krigen og krisen pågår.
- Sikre økt alliert trening i Norge og samtrenting med norske avdelinger.
- Sikre at minimum 20 prosent av forsvarsbudsjettet blir viet til forsvarsinvesteringer.
- At salg av kritisk infrastruktur som forsvarsanlegg og eiendommer sterkt begrenses for å sikre potensielle fremtidige behov.

Høyres Studenter

48. Krigen i Ukraina har endret verden. Det har konsekvenser for Norge.

Ved å gå til krig med Ukraina har Russland endret den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa drastisk. Bildet forsterkes av retorikk fra sentrale maktfignurer i Russland og fra Putin direkte.

Verden er nå mer uforutsigbar. Folkeretten, internasjonale institusjoner samt liberale og demokratiske verdier er satt under sterkt press. Norge er et lite land med begrenset forsvarsevne. En stabil og forutsigbar verdensorden, preget av forpliktende avtaler er det viktigste sikkerhetspolitiske virkemiddelet for oss.

Sivil beredskap

NATO er avgjørende for Norges sikkerhet og Høyre mener at Norge må styrke bevisstheten rundt og vårt bidrag til NATO. Dette handler om mye mer enn fly, fregatter og soldater.

Sivil beredskap og motstandsdyktige kritiske samfunnsfunksjoner og infrastruktur er viktige for Norge og for NATO. Vi må være like opptatt av dette som mer tradisjonelle, skarpe militære kapasiteter. NATO har utformet syv krav til alle medlemsland knyttet til dette, og som et foregangsland i alliansen, mener Høyre at Norge skal levere på disse.

Militær kapasitet

Som NATO-medlem er det viktig å ha et forsvar som er i stand til å møte en trussel utenfra frem til alliert hjelp kommer. Vi må sørge for å dimensjonere egen militær kapasitet til å være tilstrekkelig for egen suverenitetshevdelse samtidig som vi sikrer vår evne til å bidra i NATO oppdrag.

Situasjonen i Europa har vist oss at dette er mer enn en idé og tomme ord. Det finnes stater som er villige til å bruke rå militær makt mot naboland; da må vi vi være forberedt.

De senere årene er Forsvaret fornyet med nye våpensystemer, men i lys av den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen er finansiering til drift av Forsvaret ikke tilfredsstillende. Høyre mener vi må sikre operativ evne og utholdenhet så raskt som mulig der det faktisk er mulig.

Regjeringen har satt ned en ny forsvarskommisjon som skal vurdere hvilke veivalg og prioriteringer for å ivareta norsk sikkerhet. Høyre forventer at kommisjonen så raskt som mulig fremmer forslag som tar hensyn til den forverrede sikkerhetssituasjonen, og Høyre skal bidra positivt ovenfor Regjeringen for å få på plass god prioritering og finansiering. Det er likevel viktig at vi agerer raskt der det er mulig å gjøre dette.

Høyre vil styrke den nasjonale beredskapen ved å:

- Sikre at alle syv forpliktene krav fra NATOs komite for sivil beredskapsplanlegging finansieres, rapporteres og etterleves.
- Jobbe for at Forsvar og sivil beredskap koordineres og organiseres i like geografiske områder for å sikre effektiv planlegging og samhandling.
- Jobbe for at alle beredskapsfunksjoner innenfor Totalforsvaret kan planlegge og trene sammen i tidsriktige trusselsituasjoner, men særlig søkelys på tverrsektoriell samhandling fra strategisk til taktisk nivå for å sikre evnen til å beholde territoriell integritet.

Høyre vil styrke egen militær evne og deltagelse i NATO oppdrag ved å:

- Støtte en vesentlig styrkning av Forsvaret ved å sikre gode prioriteringer og finansiering basert på anbefalinger fra Regjeringens Forsvarskommisjon.
- Sikre ambisjonsnivå 4 for Heimevernet, «Slagkraftig sikring og innsats», som beskrevet i FFI – rapporten om Heimevernet mot 2030.
- Sikre finansiering til drift av dagens forsvar, herunder ansette der det er ledige stillinger, samt nødvendige utbedringer og utvidelser av kapasiteter på bygg og anlegg.
- Finansierte ekstraordinære materiellanskaffelser slik at Forsvaret på kort tid kan gå til innkjøp av nødvendig utstyr i hele Forsvaret i tilstrekkelige mengder til å dekke både drifts- og beredskapsbehov. Dette gjelder eksempelvis grunnleggende utstyr som personlig bekledning, våpen og utrustning, samt ammunisjon og sanitetsmateriell. Høyre ønsker mer bruk av unntaksreglementet for raske anskaffelser i lys av den endrede situasjonen.
- Finansierte tilfredsstillende treningsaktivitet i hele Forsvaret med effekt allerede fra 2022.
- Øke Verneplikts tjenestetid til 25 måneder/750 dager for å faktisk kunne hjemle førstegangstjeneste, repetisjonsøvelser og Heimeverntjeneste for alt personell Forsvaret utdanner.

Høyre vil sende et klart og solidarisk budskap til våre allierte og partnere ved å:

- Fortsatt være aktiv en partner og alliert som støtter felles sanksjoner for å styrke etterlevelse av folkeretten og internasjonale avtaler.
- Sikre solid støtte til flyktningene fra Ukraina i Europa, inkludert å ta imot en relevant andel av flyktninger fra Ukraina til Norge.

Eidsvoll Høyre

49. Støtte til Ukraina, styrket forsvar og tettere samarbeid med EU og NATO

24. februar i år invaderte Russland Ukraina, og det er nå krig i Europa. Perioden med relativ stabilitet som har preget vårt kontinent siden den kalde krigens slutt, ble avsluttet. Den sikkerhetspolitiske situasjonen både globalt og i Norges nærområder er kraftig forverret.

Krigen utgjør et udiskutabelt brudd på folkeretten og en grov krenkelse av et annet lands suverenitet. Angrepet på Ukraina er uprovosert og uakseptabelt, og Norge har sammen med de fleste land i verden fordømt invasjonen på det sterkeste. Putins regime har over mange år ensidig økt den militære spenningen og det militære presset mot Ukraina, helt siden Russland i 2014 annekterte Krim og ga sin støtte separatister i Donbas-regionen. Dette er nå intensivert til en full invasjon av Ukraina, som Russland og Putin-regimet bærer det fulle ansvaret for. Putins regime bærer også ansvaret for å avslutte denne meningsløse krigen og de menneskelige lidelsene den medfører.

Vesten har respondert svært raskt og samlet mot den russiske aggresjonen. Norge har, sammen med allierte, innført sanksjoner mot Putins regime som savner historisk sidestykke. Norge bidrar også humanitært og med donasjon av beskyttelsesutstyr og defensive våpen til Ukraina. Det ukrainske folk vil trenge omfattende bistand i tiden fremover. Det er også selvsagt at Norge tar imot mennesker som er på flukt fra krigen. Vi har helt siden annekasjonen av Krim tydelig støttet Ukrainas suverenitet og territoriale integritet. Det er nå viktigere enn noen gang at vi står sammen med våre allierte og støtter Ukraina, og står imot Putin-regimets krig og forsøk på å forvrengte sannheten.

NATO har vist et tydelig samhold, det transatlantiske båndet er styrket og Norge har de siste åtte årene bidratt betydelig til å gjøre NATO sterkere og bedre i stand til å svare på dagens sikkerhetspolitiske utfordringer og trusselbilde. Norge har gått i front for både en militær og politisk styrking av alliansen. Norge var med på å stifte NATO i 1949, og vårt medlemskap i alliansen er viktigere enn på mange tiår.

EU har også i denne krisen vist hvor avgjørende viktig unionen er for å trygge Europa og svare tydelig på utfordringene vi møter på vårt eget kontinent. Høyre er et klart for norsk EU-medlemskap. Det er riktig å igjen reise debatten om EU-medlemskap for Norge, for å ivareta norske interesser på en best mulig måte.

Reaksjonene mot Russland er helt berettigede og nødvendige. Samtidig må vi være forberedt på en varig endring i hvordan Norge sammen med allierte og partnere innretter vår utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. Det innebærer i det korte perspektivet å styrke Forsvarets operative evne og utholdenhet ytterligere, og forsere arbeidet med å legge til rette for styrket mottak av allierte forsterkninger. I regjering styrket Høyre Forsvaret kraftig, med en budsjettvekst på over 16 milliarder kroner, oppgradering av materiell og betydelige investeringer i nye moderne kapasiteter i hele Forsvaret. Det må nå raskt vurderes hvordan Forsvaret både på kort og lang sikt best og mest relevant kan styrkes ut over inneværende langtidsplan for å møte en dramatisk forverret sikkerhetspolitisk situasjon.

Høyre vil:

- Bidra med bistand til den ukrainske sivilbefolkningen og Ukrainas myndigheter.
- At Norge tar imot mennesker på flukt fra krigen i Ukraina, og etablerer hurtigspor for introduksjon og integrering av ukrainere i Norge.
- Sette norsk EU-medlemskap på dagsorden.
- Så raskt som mulig, og senest i Revidert nasjonalbudsjett, øke bevilgningene til Forsvaret ut over inneværende langtidsplan for forsvarssektoren, og arbeide tverrpolitisk for å oppnå en rask styrking av

Norges forsvar og forsvarsevne. Særlig vekt må legges på å forsere arbeidet med å anskaffe reservedeler, ammunisjon, personlig bekledning og utstyr, og forbedring av evnen til å motta allierte forsterkninger.

- Raskt innhente fagmilitære råd om den videre utviklingen av Forsvaret i tråd med den sterkt forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen.
- Fortsette å styrke NATO og samarbeidet med våre nærmeste allierte og partnerland.
- Ivareta Norges posisjon som NATO i nord.
- Videreutvikle og fordype Norges samarbeid med EU, og igjen reise debatten om norsk EU-medlemskap.
- Etablere en strategi for økt kunnskap om Forsvarets rolle, trusselaktører, og deres virkemidler.
- Styrke samspillet på tvers av samfunnssektorer for å tidligere kunne avdekke mulige trusler og raskere kunne sette enkelthendelser inn i et større helhetsbilde.
- Bidra til at Norge jobber sammen med andre land i bekjempelsen av falske nyheter og påvirkningskampanjer rettet mot demokratiske land og interesser.

Høyres Utenriksfraksjon på Stortinget

Uttalelser

50. Utenriks og forsvar

Høyre vil i den videre utvikling av forsvaret legge fagmilitære råd til grunn slik at forsvaret kan oppfylle sitt oppdrag og møte NATOs forventninger. Høyre vil foreslå umiddelbare tiltak for å rette opp svakheter i Forsvaret, og legge til rette for å styrke evne til alliert støtte i Norge.

**Erik Storelv
Torrill Heggen
Ole Kristian Udnes
Rolv Guddal**